

ΝΕΟΙ ΑΠΟΜΟΙ

ΑΘΗΝΑΙ ΜΑΪΟΣ 1941 ΔΡΟΘ. 41

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Πρόεδρος
ΕΠ. ΧΑΡΙΛΑΟΣ πρόην υπουργός

Αντιπρόεδρος
Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Αντιστράτηγος.

Ι Δ Ρ Υ Τ Α Ι

ΑΓΓΕΛΟΣ ΓΕΩΡΓΑΤΟΣ—ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ—ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ—ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ—ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ—ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ—ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΣ—ΑΡ. ΚΟΥΖΗΣ—Κ. ΜΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ
† ΜΕΝΕΛΛΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ—ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ—ΜΙΧΑΗΛ ΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ—ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΤΑΘΑΤΟΣ—ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ.

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑΙ. ΓΡΑΦΕΙΑ: ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΦΡΑΝΚΛΙΝ ΡΟΖΕΒΕΑΤ 84 — ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 32-633

ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΦΡΑΝΚΛΙΝ ΡΟΖΕΒΕΑΤ 84

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 5

ΜΑΪΟΣ 1941

ΕΤΟΣ 40ν

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 41

— ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 32-633 —
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΔΡΧ. 60

ΓΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ-Η ΤΕΧΝΗ
Πλατεία Αγ. Θεοδώρων Σκουλενίου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ν. Π. Αποστολόπουλος — Αλ. Ίατρίδης — Ν. Χαρίλαος.

(Το περιοδικόν δημοσιεύεται άπέναντι τρίτων διά της σφραγίδος αυτού και διά της υπογραφής ενός των μελών της Συντακτικής Έπιτροπής.)

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Το Ύγρον πύρ, υπό Σ. Παπαδοπούλου. Δέν νικηθήκαμε, υπό Α. Σ. Σούτζου. Το Μουσείον της Έλληνικής σκηνης, υπό Ν. Π. Αποστολοπούλου. Έργον — Έργάται, υπό Κ. Μ. Γερνητίου. Ο Λουδοβίκος Α' της Βαυαρίας, υπό Σπύρου Κ. Μαλέμου. Αθήνα, υπό Ν. Ξεσθάκη. Στίχοι Δ. Σ. Σούτζου και Ν. Ανέμου. Η σελίς του Σκουλενίου. ΧΡΟΝΙΚΑ: επιθεώρησις εσωτερικών και εξωτερικών γεγονότων. Άννα Ν. Λεβίδη. Αποστολος Ζούζουλας. Σχολή θιομηχανικών Σπουδών.

ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 41

ΜΑΪΟΣ 1941

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΛΕΩΦΟΡΟΣ
ΦΡΑΝΚΛΙΝ ΡΟΖΕΒΕΑΤ 84
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 32-633

Τ Ο Υ Γ Ρ Ο Ν Π Υ Ρ

Κατά τας πολλὰς και τιτανικὰς συγκρούσεις, μεταξύ των θείων βοολλή δημιουργών και θεματοφυλάκων του Ευρωπαϊκού πολιτισμού Έλλήνων και των ποικιλονύμων βάρβάρων, ών έγένητο θέατρον άνέκαθεν ή Έλληνική χερσόνησος το Έλληνικόν δαιμόνιον έθουμάσθη οδ μόνον διά την χαλυβδίνην ψυχήν και το εϋτράπελον της πολέμικης αϋτοϋ τακτικής, αλλά και διά την επινοητικότητα των μυστικών όπλων, των όποιων την εις τους πολέμους εισαγωγήν άσμενίζουσι ζηλοτύπως να οικειοποιώνται σύγχρονα έθνη, ως δείγμα της πνευματικής αϋτων υπεροχής. Επι αϋτοκράτορος Αναστασίου ο Αθηναίος χημικός και φυσικός Πρόκλος κατασκεύασεν έν Κωνσταντινούπολει κόνιν, λεπτοτάτην εκ θείου άπύρου, ήτις αναφλέγεται εκ μόνης της επιδράσεως επί ταύτης των ηλιακών ακτινών. Το μυστικόν τοϋτο όπλον, έχρησιμοποίησε και διά τοϋτου κατέκαυσε ο αϋτοκράτωρ Αναστάσιος τώ 514, περί την Κωνσταντινούπολιν τον επιδραμόντα ατόλον του Βιταλιανού άρχηγού των Γότθων και άλλων βαρβάρων, ως Ιστορεί ο Ι. Μελάλας. Η έφεύρεσις του Αθηναίου χημικού Πρόκλου, όπηρξεν ο πρόδρομος έτέρας επινοήσεως, της του έξ Ηλιουπόλεως της Συρίας μηχανικού Καλλινίκου, δι' ής ή τοϋ Πρόκλου έτελειοποιήθη. Ο Έλλην μηχανικός Καλλινικός έφευρε διαρκούσης της έπταετούς πολιορκίας της Κωνσταντινουπόλεως όπλο των Άράβων (572—578) κατά την έγκυρωτέραν γνώμην του ειδικώς εις την χρονολόγησιν της μεσαιωνικής ήμών Ιστορίας άσχοληθέντος Έδουάρδου Μυράλη) επί αϋτοκράτορος Κωνσταντίνου του Πρωγάνατου, χημικόν μίγμα το όποιον ήτο κατά πολύ θρασυτέρον του όπλο του Πρόκλου επινοηθέντος. Το χημικόν τοϋτο μίγμα ήτο ρευατόν ή παχύρρευστον, αλλά και εις κόνιν εις έχρησιμοποίησι εις ακαίετο δε ριπτόμενον έντός ύδατος και παρά την φύσιν των άλλων πυρών, ών ή φλόξ τείνει προς τα άνω, παρήγε φλόγα λαμβάνουσαν την διδομένην εις αϋτήν διεύθυνσιν ειτε προς τα άνω, ειτε προς τα κάτω, ειτε πλαγίως εις οριζοντίως. Το πύρ τοϋτο, το όπλον τοϋτο, οδ ή χημική σύστασις άτηρήθη μυστική ώναμάσθη όγρον πύρ, ως έφευρεθέν υπό Έλληνας.

Παρά των νεωτέρων πολλὰι εικασιαι εξηνάχθησαν περί της χημικής του ελληνικού πυρός συστάσεως, πλην ούδαίς των χρονογράφων του μεσαιωνικού ελληνισμού αναφέρει τι περί της συστάσεως του πυρός τοϋτου, διόπερ και την αναφερομένην όπλο των νεωτέρων γνώμην περί χημικής ένώσεως ασφαλτωδών ούσιων ως εικασιαν αναγνωρίζομεν. Το όγρον πύρ κατέστρεψε τα πάντα και ουτε λίθαι ουτε σιδηρος άντείχον, εις την θείαν αϋτοϋ έγέργειαν, οδδ' ήδύνατο να σβασθί πρό της έντελοϋς αϋτοϋ αναλώσεως ει μη δι' έξους ή άμμου. Η δε χρήσις αϋτοϋ ήτο ποικίλη. Ίδις έχρησιμοποίησι έν ταις ναυμαχίαις, καθ' ός πυρπολικά έμφορτα εκ της ύλης ταύτης αναφλεγόμενα έξωθρονον κατά των πολεμίων πλοίων μεταδίδοντα συντομώτατα το πύρ εις ταϋτα, κάττοι δ' όμως το όγρον πύρ δέν περιέβωθη, ή χρήσις των πυρπολικών διασώθη μέχρι των χρόνων των γεραρών θαλασσομάχων και πυρπολητών του 1821, οτινας άντικαθίστάντες το όγρον πύρ, δι' άλλων εύφλέκτων ύλων πολυάριθμα πλοία του τουρκικού στόλου κατέκαιον. Πλην της χρήσεως ταύτης οι Βυζαντινοί επεφύλαττον και έτέραν όλεθρίαν τοιαύτην εις τους κατά θάλασσαν πολεμίους. Επέθετον δηλαδή επί της πρόρας των βρομώνων μεγάλους χαλκίνους σίφωνας, δι' ών έσφενδονίζετο το πύρ άπειρο κατά των πολεμίων πλοίων, γεγόμενοι οϋτω πρό-

δρομοί των νυν χειρωνακίων φλογόβλων δ'αλων, διότι και εις τους κατά ξηράν πο-
λέμους εξηκόντιζον διά καταλλήλων σωλήνων τὸ ὑγρὸν πῦρ κατὰ τῶν πολεμίων
κατακαίοντες αὐτοὺς.

Ἐπίσης ἑτέρα τοῦ ἑλληνικοῦ πυρός χρήσις ὑπῆρξεν ἡ ἐξῆς: ἐντὸς θαλι-
νων ἢ πηλίνων ἐπικειρισμένων μικρῶν δοχείων φερόντων ἐμπύρευμα θθετον
ὑγρὸν πῦρ ἢ τοιοῦτον ὑπὸ μορφῇ κόνεως καὶ παρέβιδον τὰ μικρὰ ταῦτα πλήρη
ἐξ ὑγροῦ ἢ ἐκ κόνεως δοχεῖα εἰς τοὺς στρατιώτας, οἷτινες μόλις ἐφθάνον εἰς
ἀπόστασιν τριακτὴν ἀπὸ τῶν πολεμίων ὥστε νὰ ἐπιτυχάνωσιν αὐτοὺς ἠναπτον
τὸ ἐμπύρευμα καὶ ἐξετόξευον διὰ τῆς χειρὸς τὰ δοχεῖα ἅτινα ρηγνύμενα περιέ-
λουον διὰ τοῦ ἀνημμένου ὑγροῦ ἢ τῆς φλεγομένης κόνεως τοὺς πολεμίους καὶ
κατέκαιον αὐτοὺς. Ἡ τοιαύτη χρήσις τοῦ ἑλληνικοῦ πυρός ὑπῆρξεν ἀληθῶς ὁ
πρόδρομος τῆς συγχρόνου χειροβομβίδος.

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὰς πολιορκίας τῶν τειχῶν οἱ Βυζαντινοὶ ἐβαλλον κατὰ
τῶν πολιορκητικῶν μηχανῶν (μοσύνων) σιδηρὰ βυβόλα δξυτάτην ἀκραν ἔχοντα,
περιβεβλημένα δὲ διὰ στυπείου ἐμπεποτισμένου ὑπὸ τῆς ὕλης ταύτης καὶ ἀνημ-
μένου. Ἡ δξεία ἀκρα διεπέρα τὰ τοιχώματα τῆς πολιορκητικῆς μηχανῆς καὶ
μετέδιδεν ἐν αὐτῇ τὴν πυρκαϊάν.

Φοβερώτατον δὲ ἀπέβαινε τὸ ἑλληνικὸν πῦρ, ὅτε ἐξετινάσσετο ὑπὸ τῶν
Βυζαντινῶν διὰ παμμεγίστων βαλλιστρίδων, δηλαδὴ εἰδους πυραύλων, εἰς ποσὴ-
τητα ὑπερβάλλουσαν, ἥτις ὡς φλεγόμενον ἐναέριον κῶμα διέσχιζε τὸ μεταίχιον
τῶν μαχομένων καὶ ὡς ἀστραπὴ καὶ κεραυνὸς κατέκαιεν ὀλόκληρα τάγματα
καὶ οἰκοδομήματα καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ πλοῖα, κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρονογρά-
φους, ἴσοδ' εἶδος τι μεσαιωνικοῦ ἐναερίου πολέμου. Οἱ Βυζαντινοὶ ἐπέτυχον ἵνα
τηρήσωσιν ἐπὶ πολλοῦς αἰῶνας ἀπόρητον τὴν κατασκευὴν τοῦ πυρός τούτου
ἥτις ἐνηργεῖτο διαδοχικῶς καὶ ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ εὐρετοῦ
μηχανικοῦ Καλλινίκου. Ὁ Γεώργιος Κεδρηνὸς βιοῦς πατὰ τὴν ἐνδεκάτην ἐκα-
τονταετηρίδα λέγει περὶ Καλλινίκου: «Ἐκ τούτου κατὰγεται ἡ γενεὰ τοῦ λαμ-
προῦ τοῦ νυκτὶ τὸ πῦρ ἐντέχνως κατασκευάζοντος».

Τὸ ἑλληνικὸν πῦρ περὶ τὰ τέλη τοῦ μεσαιῶνος ἐξέλιπεν ἀδηλον πῶς.
Καθ' ἡμᾶς τὸ γεγονός τῆς μὴ κρατικοποιήσεως τούτου συνετέλεσε πῆθανώτατα
εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς γνώσεως τῆς χημικῆς συνθέσεως τοῦ ὑγροῦ πυρός διὰ τοῦ
θανάτου τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας τοῦ εφευρέτου.

Ἐπίσης πιθανώτατον φαίνεται καὶ τὴν γνώμην ταύτην ἐκφέρουσιν οἱ ἀεί-
μνηστοὶ ἱστορικοὶ Παπαρρηγόπουλος καὶ Καρολίδης, ὅτι ὁ Καλλινίκος μᾶλλον
κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἐπταετοῦς πολιορκίας τῆς βασιλευούσης ἡ ἐξ ὑπαρ-
χῆς ταύτης κατεσκεύασε τὸ ὑγρὸν πῦρ, ὅφ' οὗ κατεκάη ὁ Ἀραβικὸς στόλος,
διότι ἂν ἀρχῆθεν τοῦτο ἐχρησιμοποιεῖτο δὲν θὰ ἠδύναντο οἱ Ἀραβες νὰ παρα-
τείνωσιν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη τὰς κατ' ἔτος ἀπὸ Ἀπριλίου μέχρι Σεπτεμβρίου πο-
λιορκητικὰς ἐπιδρομὰς ἀπὸ Προποντίδος μέχρι Κων/πόλεως.

Δρ ΣΑΒΒΑΣ Σ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΕΝ ΝΙΚΗΘΗΚΑΜΕ

Ὅχι! Δὲν νικηθήκαμε! Ψηλά τὸ μέτωπό σας
Τὸ κουρασμένο ὀρθόστετο περήφανο κορμί
Δάκρυ δὲν πρέπει νὰ στάθῃ σ' ὄχρὸ τὸ πρόσωπό σας
Γιατὶ ἂν ἄλλα χάθηκαν, μᾶς μένη ἡ Τιμὴ

Δ. ΣΟΥΤΣΟΣ

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ

ὑπὸ Ν. Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ Ἐταιρεία τῶν θεατρικῶν συγγραφέων, περισυλλέξασα τὰς παραδό-
σεις τῆς ἐδημιούργησεν ἕνα ἐξαιρετικὸν εἰς τὸ εἶδος τοῦ μουσεῖου, ἐγκαταστη-
μένον εἰς τὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σκουφᾶ γραφεῖα τῆς.

Χάρις εἰς τὴν εὐγένειαν τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐταιρείας,
καὶ ἐπιφανοῦς συγγραφέως κ. Δαραλέξη, ἔτυχε νὰ ἐπικοινωνήσω μὲ τὸ Μου-
σεῖον τοῦτο.

Μίαν βαθυτάτην συγκίνησιν αἰσθάνεται ὁ ἐπισκέπτης τοῦ μουσεῖου αὐτοῦ,
τὸ ὅποιον ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τὰς ἀνεκδιηγίτους θυσίας καὶ τὰς στερήσεις
μὲ τὰς ὁποίας ἀνεπτύχθη τὸ νεοελληνικὸν θέατρον.

Κάθε παλαιὸς ἠθοποιὸς εἶχε τὴν ψυχὴν ἠρωος, προωρισμένου νὰ ὑπερη-
δᾷ καθημερινὰς δυσκολίας καὶ νὰ συναντᾷ πάλιν δυσκολίας μόλις ὑπερῆδα
τὰς προηγουμένας. Δὲν ἐγνώρισαν τί ἐστὶ ψυχικὴ ἡρεμία ἐκεῖνοι οἱ παλαιοὶ
ἐκτελεσταὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου, καὶ ὁποῖος ἔτυχε νὰ ᾄδῃ εἰς τὸ θέατρον τὴν
«Ἀρπαγὴν τῶν Σαβίνων» βλέπει εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ γραφὲν εἰς ξένην γλῶσ-
σαν καὶ μὲ ξένην ὑπόθεσιν, ταλαιπωρίας περιουδούντων θιάσων, ὁμοίως περὶκου
μὲ τὰς περιπετείας τῶν παλαιμάχων τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς.

Εἰς τὸ ρηθὲν ἔργον ὁ θιάσος διέρχεται ἀπὸ μίαν ἐπαρχιακὴν πόλιν. Πρό-
κειται νὰ παίξῃ ἐκεῖ, καὶ τὰ σκηνικὰ πρέπει νὰ ἐξευρεθοῦν ἐκ τοῦ προχείρου.
Εἰς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς χρειάζεται ἕνα δάσος καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ θιάσου ση-
ματίζει τὸ φόντο αὐτὸ δανεισθεὶς ἕνα πράσινον τραπεζομάνδουλον ἀπὸ τὸν ξε-
νοδόχον ὁ ὁποῖος τὸν φιλοξενεῖ. Καὶ δανείζεται ἐπίσης ἕναν ὄχληρον παπαγά-
λον τὸν ὁποῖον δίνει πλησίον τοῦ πανίνου αὐτοῦ δάσους, διότι τὰ δάση εἰθίσται
νὰ ἔχουν καὶ πτηνά!!!

Εἰς ἀναλόγου εἶδους σκηνοθετικὰς προχειρολογίας συχνὰ κατέφυγον οἱ
ἀκούραστοι ἐργάται τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς καὶ ὅσον κωμικὰ καὶ ἂν φαίνονται ἐκ
πρώτης ὄψεως ὅλα αὐτὰ, ὡς μὴν λησιμόνευται ἡ ἀλήθεια διὸ παρ' ὄλην τὴν πε-
νιχρότητα τῶν μέσων, τὸ ἑλληνικὸν θέατρον ἠδυνήθη καὶ νὰ ζῆσῃ καὶ νὰ ἐξε-
λισταί.

Ἐκ τῆς ἀληθείας αὐτῆς προκύπτει ἡ τιμὴ τοῦ ἀνήκει εἰς τοὺς ἠθοποιούς
τῶν μακρῶν καὶ δυσκόλων τοῦ θεάτρου καιρῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς συγγραφεῖς
οἱ ὁποῖοι συνεργαζόμενοι μὲ τοὺς ἠθοποιούς δι' ἕναν καὶ τὸν αὐτὸν εὐγενῆ σκο-
πὸν δὲν ἀπεγοητεύοντο ἐνῶ καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ συνεχῶς εἶχον πικρὰς ἀφορμὰς
ἀπογοητεύσεως.

Διηγοῦνται διὰ τὸν μακαρίτην Νικόλαον Σπανδωνῆ, συγγραφεὶ καὶ δημο-
σιογράφον, ὅτι ἡ ὕλικὴ ἀνέχεια τὸν εἶχεν κάποτε ἀναγκάσει νὰ ἐνοικιάσῃ δω-
μάτιον, τοῦ ὁποῖου ἡ στέγη δὲν ἦτο τελείως ἀσφαλῆς. Συνέπεσαν δὲ ἐπισκέπτης
τῆς νὰ εὕρῃ τὸν Σπανδωνῆ ἄρρωστον, κλινίρην, καὶ μὲ διαβρέλαιαν ἀνοικτὴν ἐπὶ
τῆς κλίνης, διότι ὁ καιρὸς ἦτο βροχερὸς καὶ ἔστιαζε τὸ ταβάνι τοῦ δωματίου!!!

Ἐάν ὅμως ἐκεῖνην τὴν στιγμὴν ἐπρότεινέ τις εἰς τὸν Σπανδωνῆν, νὰ ἐγ-
καταλειψῇ τὴν ἰδιότητα τοῦ λογίου καὶ νὰ πάρῃ μίαν θέσιν παρέχουσαν σχετικὰς
βιωτικὰς ἀνάσεις, ὁ Σπανδωνῆς θὰ ἠρνεῖτο, ἢ ἀρνηθεὶς του θὰ ἀνεπήδα ἀπὸ ἕνα
πνεῦμα ἐπιμονῆς μὲ τὸ ὁποῖον ἠργάσθησάν ἐπὶ δεκαετηρίδας μακρὰς συγγρα-
φεῖς καὶ ἠθοποιοί. Ὁ ἐπιμένων νικᾷ. Καὶ τὴν νίκην τὴν βλέπομεν σήμερον ὀλο-
φάνερα. Νίκη χαιρετίζουσα τὴν σημερινὴν ἀρτιότητα τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου,
εὐρύνουσαν τὸ μέλλον τῶν νεωτέρων μυστῶν αὐτοῦ, καὶ ραίνουσαν μὲ ἄνθη τοὺς
τάφους τῶν παλαιωτέρων, τῶν ὁποίων αἱ φυσιογνωμίαι, τὰ ἔντυπα, τὰ αὐτόγρα-
φα, δικαίως συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς.

Χάρης εις τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ κ. Νικολάου Λάσκαρη — τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου. Ἐξησφαλίσθη εἰς τὸ μουσεῖον καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Παντελεῆ Σούτζα, τοῦ παλαιοῦ ἠθοποιοῦ τοῦ θεάτρου Μπούκουρα.

Ἐνθυμοῦμαι τὸν Θωμᾶ Οἰκονόμου, ὁ ὁποῖος μοῦ ἔλεγε ὅτι ἀπὸ τοὺς πολλοὺς παλαιοὺς ἐκείνους ἠθοποιοὺς, δύο εἶχαν ἀληθινὸν ταλέντο, ἀκαλλιέργητο βέβαια, ἀλλὰ ἀληθινὸν, καὶ αὐτοὶ ἦσαν ὁ Σούτζας καὶ ὁ Κωστάκης Καλλιτσης τοῦ «Ἀντροῦ τῶν Νυμφῶν».

Τοῦ Οἰκονόμου τὴν εἰκόνα τὴν ἔχουν ἀνήρητημένην πλησίον ὄλων τῶν παλαιῶν φυσιογνωμιῶν τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου.

Σχεδὸν ἕναν ὀλόκληρον τοῖχον καταλαμβάνει ἡ σχετικὴ πρὸς τὸ παλαιὸν Βασιλικὸν Θέατρον πινακοθήκη.

Δεσπόζει τῶν εἰκόνων αὐτῶν ἡ μορφή τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ πρώτου.

Ξαναθυμᾶται κανεὶς τοὺς χρόνους ἐκείνους τοῦ «αὐστηροῦ πρωτοκόλλου» τὸ ὁποῖον ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ἐπέβαλεν εἰς τὸ θέατρον του.

Κατὰ τὸ πρωτόκολλον ἐκεῖνο, οἱ πολῖται ἔπρεπεν νὰ μεταβαίνουν εἰς τὸ θέατρον μὲ ἐπίσημον ἔνδυμα καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἐν μεγάλῃ στολῇ. Ὑπάρχουν οἱ φρονούντες ὅτι τοῦτο κατὰ πολλὸν συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ μὴ δυνηθῇ τὸ Βασιλικὸν Θέατρον νὰ προσδεύσῃ.

Κουρασμένος κανεὶς ἀπὸ τὴν ἡμερησίαν ἐργασίαν του, ἐβαρύνετο νὰ ἀλλάξῃ τὴν νύκτα ἐνδυμασίαν πρὸς μετάβασιν εἰς τὸ θέατρον. Ἔτσι τὸ ἀκροατήριον ἀραιοῦτο. Οἱ δύο τελευταῖοι χειμῶνες—ἰδίως ὁ τοῦ 1907 μὲ 1908—ἦσαν τραγικοί. Ἡ ὀπηρεσία τοῦ θεάτρου φόβουμένη μήπως ὁ Βασιλεὺς, πρὸ τῆς αἰσθητικῆς ἐλείψεως ἀκροατηρίου κλείσει τὸ θέατρον, ἔσπευδεν ὀλίγον πρὸ τῆς νυκτερινῆς παραστάσεως εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας, καὶ συνέλεγεν τζαμπατζήδας θεατὰς ἀπὸ τὰ ὀμονοιακὰ καφενεῖα καὶ τοὺς ἐγκαθίστα εἰς τὸ ὑπερῶν ἔνθα τὸ ἐπίσημον ἔνδυμα δὲν ἐπέβάλετο. Ἐπὶ τέλος ὁ Βασιλεὺς ἀπαυδῆσας ἔκλεισεν τὸ θέατρον.

Ἀλλὰ τὸ θέατρον ἐκεῖνο—τὸ ἄρτιον εἰς σκηνικὰ καὶ ἐν γένει εἰς ἐγκαταστάσιν, ἦτο ἄραγε τὸ δῶσαν τὴν ἀληθῆ πνοὴν εἰς τὴν ἑλληνικὴν σκηνήν;

Πολὺ ἀμφισβητεῖται τοῦτο.

Ἀναμφιβόλως διὰ τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου ἐδόθη εἰς τὸν κόσμον τῶν ἑλλήνων ἠθοποιῶν βαθύ διδάγμα περὶ σκηνοθεσίας. Πλὴν ἡ συντηρητικότης τοῦ Ἀγγέλου Βλάχου ἐφοβήθη ἀποκείρας πρὸς ὀλοκλήρωσιν τῆς προόδου. Καὶ λέγοντες ὀλοκλήρωσιν ἐννοοῦμεν ὅτι παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σκηνοθεσιῶν, ἔπρεπεν νὰ ὑπάρχουν καὶ ἐπιτυχεῖς ἐκτελέσεις ἔργων γεγραμμένων παρ' ἑλλήνων συγγραφέων. Ὁ Βλάχος ἐδυσπίστη εἰς τὴν δυνατότητα τοῦτου.

Ὅταν μὲ ὄνειρα εὐγενῆ ἀνέλαβεν τὴν διεύθυνσιν τοῦ θεάτρου ἤκουσε τὸν στενὸν συγγενῆ του Ἀριστομένην Προβελέγγιον, νὰ τοῦ λέγῃ ὅτι ἔχει κῶτι πρωτότυπον νὰ δώσῃ διὰ τὸ θέατρον. Ἐσπευσε δὲ νὰ ἀπαντήσῃ:

— Ἀριστομένη τὰ πρωτότυπα στὸ συρτάρι . . .

Συνεπῶς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον ἦτο μίαν πρόδοσιν μὲ καλὰ σκηνικὰ καὶ καλὰ μεταφράσεις, πρόδοσιν χωλένουσα δηλαδὴ. Ἔως οὗ καποῖε ὁ χωλαῖνον βηματισμὸς μεταβλήθη εἰς ἀκίνησιν.

Ἴσως εἰς τοῦτο νὰ συνετέλεσε καὶ ὁ σκηνοθέτης τοῦ θεάτρου. Ὁ Θωμᾶς Οἰκονόμου.

Τὸν ἐγνώρισα πολὺ καλὰ καὶ μοῦ εἶχε διηγηθῆ τὴν αὐτοβιογραφίαν του.

Εἶχαν ἀνατραφεῖ εἰς τὴν Βιέννην. Υἱὸς ζωγράφου ἐγκατεστημένου ἐκεῖ. Εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις πινακοθήκην ὑπάρχουν δύο ἔργα τοῦ ζωγράφου Οἰκονόμου ἐξ ὧν τὸ ἓν — ὁ Ἀρχαιολόγος — θεωρεῖται ἔργον ἀξίας. Ἡ οἰκογένεια ἐκ Βιέννης ἐγκατεστάθη εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ Θωμᾶς Οἰκονόμου ἐγίνε τότε ὑπάλληλος εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον Μπέκ. Ἐξῆ δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας μὲ τὸ ὄνειρον καποῖε νὰ ἐπαλέθῃ εἰς τὴν κεντρικὴν Εὐρώπην καὶ νὰ σπουδάσῃ ἠθοποιός.

Τὸ ἐπέτυχεν. Καὶ ἀφοῦ ἐσπούδασεν διωρίσθη εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μάνιγγεν. Ὅταν δὲ ὁ Βλάχος ἐγίνε διευθυντὴς τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, ἔγραψεν πρὸς φίλον του γερμανὸν συγγραφέα καὶ τοῦ εἶχτει ἕναν καλὸν σκηνοθέτην. Ὁ γερμανὸς συγγραφέας ἀπεκρίθη πρὸς τὸν Βλάχον: πᾶριε τὸν Οἰκονόμου ποῦ εἶναι καὶ Ἕλληνας.

Ἀσχέτως πρὸς τὴν σκηνοθετικὴν του ἱκανότητα ὁ Οἰκονόμου ἀπὸ ἀπόψεως δραματικῆς φιλολογίας ἀπέκλειεν κάθε τι τὸ ξένον πρὸς τὸν Ἴψεν, τὸν Γκαίτε, τὸν Λέσιγγ, τὸν Σαίκτη, τὸ Μολιέρου.

Βαθύτατος μελετητὴς τῶν πέντε αὐτῶν συγγραφέων, ἔλεγεν ρητῶς καὶ ἀπεριφράστως ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ καταλάβῃ κάθε τι τὸ κατόπιν αὐτῶν ἐμφανισθὲν καὶ δὴ κάθε τι προσερχόμενον ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν.

Ὅστε μὲ τὸν Βλάχον καὶ τὸν Οἰκονόμου, ἑλληνικὸν θέατρον ἦτο δύσκολον νὰ πραγματοποιηθῇ, ἀφοῦ δὲν ἐνισχύοντο τὰ ἑλληνικὰ ἔργα.

Ἡ ἑλληνικὴ σκηνὴ ἀνέμενε τὸν ἐπαναστάτην της, καὶ αὐτὸς ἦτο ὁ Χρηστομάνος.

Ἐπαναστάτης μὲ μὀρφωοὶν καὶ καλαισθησίαν, μὲ θέλησιν ποῦ ἐφθάνεν μέχρι πεισματος, μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ αὐτοθυσιασθῇ.

Ἐβαύμασα παρατήρησας εἰς τὸ Μουσεῖον, μίαν ἐκ μαρμάρου μικρὰν ἀλλὰ ἐξαιρετικῶς ἐπιτυχήν προτομὴν τοῦ Ἰωνοσταντίνου Χρηστομάνου.

Δὲν ἀπέχει πολὺ ἡ βιτρίνα εἰς τὴν ὁποῖαν ἔχει τοποθετηθεῖ ἕνα πολυτελοῦς ἐκδόσεως τεύχος περιλαμβάνον τὸν λόγον τὸν ὁποῖον ἐν στενῷ κύκλῳ διανοουμένων ἀνέγνωσεν ὁ Χρηστομάνος εἰς τὴν κόγχην τοῦ Διουσιακοῦ θεάτρου.

Ὁ λόγος αὐτὸς ἦτο τὸ σύνθημα ἰδρύσεως τῆς «Νέας Σκηνῆς» εἰς τὸ θέατρον τῆς Ὀμονοίας.

Μία διασκευὴ τοῦ παλαιοῦ κτιρίου ἔδωσεν ὄψιν λίαν καλλιτεχνικὴν εἰς τὸ σύνολον τοῦ θερινοῦ ἐκείνου θεάτρου. Καὶ ἕνα νέον πνεῦμα ἐπεκράτησεν ἐκεῖ. Ἦτο τὸ πνεῦμα τῆς ἀνορθώσεως τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς ἐνσαρκωμένον εἰς τὸ βραχὺ καὶ καχεκτικὸν σῶμα τοῦ Χρηστομάνου.

Τὸ «Βασιλικόν» δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δώσῃ ἀνδρόσιν. Ἐλειτούργη μόνον τοὺς χειμερινοὺς μῆνας καὶ ἦτο ἐν «ἀπομονώσει». Λέγοντες «ἀπομόνωσιν» ἐννοοῦμεν ὅτι οἱ ἄλλοι θίασοι δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ τὸ μιμηθοῦν. Δὲν εἶχαν χρήματα διὰ νὰ ἀντιγράψουν τὸ βεστιάριον του καὶ τὰς ἐν γένει σκηνικὰς του τελειότητας. Ἐνῶ ὁ Χρηστομάνος ἐγκατασταθεὶς εἰς ἀπλοῦν θερινὸν θέατρον, ἔδειξεν ἀπὸ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ πῶς καὶ μὲ ὀλιγώτερα ὀλικά μέσα, δύναται νὰ ἰδρυθῇ καὶ νὰ λειτουργήσῃ μίαν σκηνήν.

Δι' αὐτὸ τῆς «Νέας Σκηνῆς» ἡ ἐπίδρασις ἦτο μεγίστη. Τὸ παράδειγμα της, ἦτο κατὰ τὸ προσιτὸν εἰς τοὺς ἄλλους θερινοὺς θιάσους, οἱ ὁποῖοι τὸν χειμῶνα μὴ δυνάμενοι νὰ συναγωνισθοῦν τὸ «βασιλικόν» ἤρχιζαν τὰς περιοδικὰς ἀπὸ τὴν ἔσω καὶ ἔξω Ἑλλάδα.

Ἀλλὰ διὰ νὰ γίνῃ ἡ «Νέα Σκηνή» ἀληθῆς διδάσκαλος τῶν ἄλλων θιάσων, ἔπρεπε ἕνας ἄνθρωπος νὰ βαδίσῃ τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν πρὸς τὴν ὑπερκόπωσιν. Καὶ ὁ ὑποταχθεὶς εἰς αὐτὸ τὸ «ἔπρεπε» ἦτο ὁ Χρηστομάνος.

Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι τὴν νύκτα κατὰ τὴν δευτέραν πρᾶξιν ἑνὸς ἔργου, εἰσῆρχεσθε εἰς τὰ παρασκήνια γὰρ νὰ δῆτε τὸν Χρηστομάνον.

Δὲν ἀπεκλείετο νὰ σᾶς ἐπληροφόρη ὁ κλητῆρ διὰ τὸ Χρηστομάνος εὐρίσκατο εἰς τὸ ὑποβολεῖον. Μάλιστα εἰς τὸ ὑποβολεῖον!! Δυσπιστῶν εἰς τὴν ἱκανότητα τοῦ ὑποβολέως εἰσῆρχετο ἐκεῖ πολὺ συχνὰ καὶ ἔκανε τὸν ὑποβολέα αὐτὸς, κρᾶτῶν εἰς τὰς χεῖρας του τὰ ραμμένα χαιρόγραφα τοῦ δράματος.

Φόβος καὶ τρόμος κατελάμβανε τοὺς ἠθοποιοὺς βίαν ἢ ματικὰ τῶν φωνελαμβάνετο, ὅτι τὰ εὐτελεῖ ἔργα τοῦ ὑποβολέως ἀπὸ τὸν Χρηστομάνον.

Ἐνα βράδυ ἀντιληφθεὶς ὅτι δύο ἠθοποιοὶ δὲν ἦσαν καλὰ μελετημένοι, κλεβνὴν ἀποτόμως τὸ ραμμένο χαιρόγραφο:

— Ἀφιλότιμοι δὲν σᾶς λέω λέξι . . .

Καὶ ἄλλοτε πάλι μέσα ἀπὸ τὸ ὑποβολεῖον βλέπει πρὸς τὸν ἐπίσημον εἰς τὴν σκηνὴν ἕναν ἠθοποιὸν, ποῦ πρὸ ὀλίγου τὸν εἶχε ζητήσῃ εἰς τὰ παρασκήνια καὶ δὲν τὸν εὐρίσκει.

Ὁ Χρηστομάνος πολὺ πρὶν ἔλθαι ἡ ὥρα τοῦ θεάτρου εἶχαν μάθει ὅτι τὸν ταμίαν τοῦ θεάτρου, ὅτι αὐτὸς ὁ ἠθοποιὸς πῆρε ἀπὸ τὸ ταμεῖον ἕνα τάληρον μεταχειρισθεὶς ψευδῶς τὸ ὄνομα τοῦ Χρηστομάνου.

Ὁ Χρηστομάνος τὸ θυμήθηκε τώρα, καὶ ἐν πλήρει παραστάσει, τοῦ φωνάζει ἀπὸ τὸ ὑποβολεῖον:

— 'Αφιλότιμε δόσμου τὸ τάληρο γιατί δὲν σοῦ λέω λέξι . . .

— Μὰ κύριε Χρηστομάνε . . .

— Τιποτε τὸ τάληρο ἀμέσως . . .

Ἡ στιχομηθία αὐτὴ (ἢ ὁποία ἔληξε μὲ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ ἠθοποιοῦ ὅτι μόλις τελειώσει ἡ παράστασις θὰ ἐπιστρέψῃ τὸ τάληρο) διήρκεσεν κάμποσα δευτερόλεπτα κατὰ τὰ ὁποία ἡ παράστασις ἀνεστάλη, χωρὶς τὸ ἀκροατήριον νὰ ἀντιληφθῇ ἢ συνέβαινε.

'Αλλὰ ὅλες αὐτὲς τοῦ Χρηστομάνου ἢ ὑπερβολὲς εἶχαν νόημα.

Τὸ νὰ καταλαμβάνῃ τὸ ὑποβολεῖον δὲν ἦτο μόνον μίᾳ ἀσκήσις τρομοκρατίας ἀπέναντι τῶν ἠθοποιῶν, οἱ ὁποῖοι ἠναγκάζοντο νὰ μελετοῦν καλῆτερα, ἀλλὰ καὶ ἓνα μάθημα διὰ τὸν ὑποβολέα, ὁ ὁποῖος ἔπρεπε ἀπὸ τὸν Χρηστομάνον νὰ πάρῃ παράδειγμα περὶ τοῦ πῶς ἀσκεῖται ἡ τέχνη αὐτὴ.

'Αφοῦ τὸ θέατρον εἶχαν εἰσελθεῖ εἰς περίοδον ἀνορθώσεως, ἔπρεπε νὰ ἐξελιχθοῦν καὶ οἱ ὑποβολεῖς. Ἐπρεπε νὰ λείψῃ ὁ τύπος τοῦ παλαιοῦ ὑποβολέως ἀνικάνου καὶ ἀφηρημένου πολλάκις.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ὑποβολεῖς εἶχεν τὸ ἐλάτωμα νὰ μὴν δύνανται νὰ παρακολουθῇ μὲ προσοχὴν ἀδιάκοπον τοὺς ἠθοποιούς. Περιέπιπτεν εἰς ἀφηρημάδαν. Κάποιο δὲ βοᾶδύ ὁ ἠθοποιὸς μονολογῶν ἔλεγεν :

— Ἐπῆγα λοιπὸν εἰς τὴν Ρώμην . . .

'Αλλὰ τὴν συνέχειαν τὴν ἀνέμενε ἀπὸ τὸ ὑποβολεῖον. Ὁ ὑποβολεὺς ἀφηρημένος δὲν τοῦ ἔλεγεν λέξιν.

Ὁ ἠθοποιὸς δις καὶ τρίς ἔπαναλαμβάνει τὴν φράσιν μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ θὰ συνέλθῃ ὁ ὑποβολεὺς καὶ θὰ τοῦ δώσῃ τὴν συνέχειαν.

Ὁ ὑποβολεὺς εἰσιῶπα.

Καὶ ἀπαυδῆσας ὁ ἠθοποιὸς στρέφεται πρὸς τὸ ὑποβολεῖον κραυγάζων :

— Καὶ τί διάβολο ἔκαμα λοιπὸν εἰς τὴν Ρώμην ;

Εἶναι ὅντως ἀπειρα τὰ ἀνέκδοτα ποὺ ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τὸ Μουσεῖον αὐτό, τὸ ὁποῖον εἰσέτι δὲν ἔχει ἐπαρκῶς διαφημισθεῖ καὶ ἀσφαλῶς μέχρι τοῦδε ἐλάχιστοι θὰ τὸ ἐπεσκεψθῶσαν.

Βλέπει τις σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ὅλην τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἱστορίας τῶν «ἐλληνικῶν θεατρικῶν ἐπιθεωρήσεων».

Ἡ εἰκὼν τοῦ Μίκιου Λάμπρου, ἀνηρτημένη εἰς τὸν τοῖχον ἴσταται ἐκεῖ ὡς ἀπαρχὴ τῆς ἱστορίας τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ κλάδου τῆς δραματογραφίας.

Καὶ παρακεῖ μίᾳ ἄλλῃ εἰκὼν παριστάνουσα τὸν Μιχάλην Ἄννινον καὶ τὸν Τσοκόπουλον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἠθοποιῶν ποὺ πρωτοῦπαίξαν τὰ «Παναθηναῖα». Ἡ δευτέρα αὕτη εἰκὼν εἶναι ἡ συνέχεια τῆς ἱστορίας τῶν ἐπιθεωρήσεων.

Ὁ Μίκιος ὁ Λάμπρος δὲν ἀνήκει μόνον εἰς τὴν τάξιν τῶν θεατρικῶν συγγραφέων. Διάνοια πολυσχιδῆς, ἐκδηλωθεῖσα εἰς πολυσχιδῆ δράσιν. Ἰσόβιος Γενικός Γραμματεὺς τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσος», βουλευτὴς Ἄρτης, δημοτικὸς σύμβουλος Ἀθηναίων, ἀλλὰ καὶ δημοσιογράφος καινοτομήσας ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ τῶν καλλιοτέρων χρόνων.

Κατὰ παράκλησιν τοῦ Τρικοῦπη ἐξέδωκεν τὴν ἐφημερίδα «Καθημερινή». Μία ἀπὸ τὰς καινοτομίας τοῦ ἦτο ὅτι ἤμελεν νὰ τὴν ποικίλῃ συχνὰ μὲ εἰκόνας, ἀλλὰ οἱ νεαροὶ καὶ πτωχοὶ ξυλογράφοι τῶν Ἀθηνῶν, (Γοιγκογραφίαις δὲν ὑπῆρχον τότε) ἔδιδον εἰς τὴν Καθημερινὴν κλισιὰ παραμορφώνοντες τὰ πρόσωπα καὶ ἐνίοτε παριστάνοντες ἄλλους ἀντ' ἄλλων.

Ὁ Σουρῆς ἐσαύτιρον τοῦτο εἰς τὸ ἔμμετρον μυθιστόρημα Δὸν Ζουάν, ἔργον περιγράφον τὴν δράσιν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Δὸν Ζουάν ἐντὸς τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας.

Ὁ θάνατος τοῦ Δὸν Ζουάν προκαλεῖ γενικὴν συγκίνησιν καὶ ὅλοι προσπαθοῦν νὰ τὸν ἐγκωμιάσουν :

Φιλόπατρις ἐφρόντισε καθένας νὰ φανῇ

κι' ἔβαλε τὴν εἰκόνα του ἢ Καθημερινή,

μὰ εἶχε τόσην ὠμορφιά, καὶ εἶχε τόσο χάλι

ποῦ πῶς πολὺ ὠμοίαζε τοῦ Λάμπρου τοῦ Μιχάλη.

Ἐν τούτοις ἐσημείωσαν ἐπάνω τῆς εἰκόνας

«οὗτος ἐστὶ ὁ Δὸν Ζουάν, ὁ ἀληθὴς καὶ μόνος»

Ἡ ἰδέα τοῦ Λάμπρου νὰ γράψῃ ἐπιθεωρήσιν ὠφείλετο εἰς τὴν ἐν Ἀθηναῖς ἐλευσὶν ἐνὸς ἰταλικοῦ θιάσου ὁ ὁποῖος ἤρρεσεν πολὺ μὲ τὴν ἐπιθεωρήσιν ποὺ ἔπαιζεν. Αὐτὸ συνέβη χειμῶνα. Κατὰ τὸ θέρος ὁ Λάμπρος μεταβάς εἰς τὸ Λουτράκι ἤρχισεν νὰ γράψῃ τὸ περίφημον «Λίγα ἀπ' ὅλα» τὸ ὁποῖον ἐπανελθὼν ἔδωκεν ἀμέσως διὰ νὰ παιχθῇ. Ἡ ἐπιτυχία τῆς πρώτης ἐλληνικῆς ἐπιθεωρήσεως ἦτο μεγάλη.

Θὰ βρῆτε ἀκόμη παλαιοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐνθυμοῦνται στίχους :

Εἶδαμε ἀπ' ὅλα
λίγα καὶ πολλὰ
κι' ὄσα στὴν Ἀθήνα
γίνονται τρελλὰ . . .

Ἐπειδὴ ὅμως ἐπόμενα ἔργα τοῦ Λάμπρου παρεμφερῆ δὲν εἶχον ἐπιτυχίαν τὸ εἶδος τῆς ἐπιθεωρήσεως ἐγκατελήφθη σχεδὸν ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τοῦ 1907.

Ἐν τῷ μεταξὺ μόνον τὸ «Λίγα ἀπ' ὅλα» σποραδικῶς ἐπαίξετο ἀλλὰ φυσικὰ μὲ ἐφθαρμένην τὴν ἐπικαιρότητα του. Ὅταν δὲ ὁ Ἄννινος καὶ ὁ Τσοκόπουλος ἀπεφάσισαν νὰ γράψουν τὰ «Παναθηναῖα» ὁ μὲν Ἄννινος ὑπελόγιζεν μόνον 20 παραστάσεις, ὁ δὲ Τσοκόπουλος ἐδυσπίστη καὶ ὡς πρὸς αὐτό. Καὶ ὅμως τὰ «Παναθηναῖα» ἐσημείωσαν παραστάσεις ἀπείρους καὶ ἐπαγίωσαν τὸν κλάδον τῆς ἐπιθεωρησεωγραφίας.

Πλὴν ἓνα ἀπὸ τὰ συγκινητικώτερα ποῦ βλέπει κανεὶς εἰς αὐτὸ τὸ Μουσεῖον εἶναι τὰ ἐντὸς πλαισίων στέφανα ποῦ ὁ ἔξω Ἑλληνισμὸς εἶχεν δώσει εἰς τὴν αἰμνηστον πρωταγωνίστριαν Εὐαγγελίαν Παρασκευοπούλου, ἡ ὁποία ἐπὶ ἔτη μαζί μὲ τὴν Βερώνην — τὴν ἀντίπαλόν της — ἀπετέλεσαν ἀστέρας τῆς ἐλληνικῆς σκηνῆς.

Τὸ Μουσεῖον ἐφρόντισεν νὰ μὴ χαθοῦν οὔτε αὐτὰ τὰ στέφανα, ποῦ τὰ εἶχεν πλέξει ἡ θύρα μὲ τὴν ὁποίαν οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες περιμέναν νὰ φθάσῃ θιάσος ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ παίξῃ κάτι πατριωτικόν.

Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὰς κυριώτερας ὑπηρεσίας ποῦ οἱ μῦσαι τῆς παλαιᾶς σκηνῆς προσέφεραν πρὸς τὴν Πατρίδα των.

Ἐταξίδευσον μὲ γλισχρα μέσα, ἐθαλασσοδέρνοντο, ἐταλαιπωροῦντο, ἀλλὰ ἐφερναν τὴν πνοὴν τῆς Μητρὸς Πατρίδος πρὸς τοὺς ποθοῦντας αὐτήν,

Ὅλοι κατὰ κανόνα ἀπέθανον πτωχοί. Οὔτε ἡ τέχνη των ἦτο τοιαύτης δόξης, ὥστε νὰ φυτρώσουν δάφνη εἰς τὸ χῶμα ποῦ τοὺς ἐκάλυψεν.

Πλὴν τὸ χῶμα αὐτὸ ἐκάλυψεν ἀνεπαρκεῖς μὲν ἐργάτας τοῦ ἰδανικοῦ τῆς τέχνης, ἀλλὰ ἐπιμόνους εἰς τὸ ἔργον των καὶ πιστοὺς εἰς τὸν πατριωτισμὸν των.

Καὶ δι' αὐτὸ αἱ ἀναμνήσεις των ἐδικαιοῦντο ὀρθότατα νὰ στεγασθοῦν ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ εἰδικοῦ Μουσείου.

Τὸ δίκαιωμα δὲ αὐτὸ τὸ ἀνεγνώρισεν εἰς τὴν ὑστεροφημίαν των ἡ ἔταιρεία τῶν θεατρικῶν συγγραφέων, μὲ τὴν ἰδρυσὶν τοῦ κατ' ἐξοχὴν διδακτικοῦ Μουσείου ὅπερ μὲ θαυμάσιαν μεθοδικότητα ἔχει ταξινομηθεῖ, καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν λείπουν οὔτε αἱ γύψιναι ἐν μικρογραφίᾳ ἀναπαραστάσεις τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν παλαιῶν θεάτρων ἐν οἷς καὶ τοῦ θεάτρου Μπούκουρα, ὅπερ ἔκειτο ὑπὸ τὸν Βαρβακείου Λυκαίου.

ἀγανακτισέως και θαυμασμοῦ πρὸ τῶν ἀναγλύφων τοῦ Παρθενῶνος, ἅτινα καθὼς λέγει ὁ ἴδιος «ἀπέσπασεν ἡ βαρβαρότης τοῦ Λόρδου Ἐλγίνου ἀπὸ τῆν Ἀκρόπολιν». Αἰσθάνεται τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἔβλεπε τὰ ἀριστουργήματα αὐτὰ πλαισιούμενα εἰς τὴν Πατρίδα τῶν ἀπὸ τὸν ἄττικὸν οὐρανόν...

Ὁ ἐνθουσιασμός του διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι τόσο μέγας, ὥστε τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1818 συλλαμβάνει τὴν ἰδέαν νὰ ἐπισκευθῆ τὴν χώραν ταύτην καὶ νὰ θαυμάσῃ τὰ ἑλληνικὰ μνημεῖα εἰς τὸν τόπον τῆς γεννέσεώς των. Λόγοι ὁμοῦ ἀπαραιτήτου παρουσίας του εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἀναβάλλουν τὸ ταξίδιον.

Ἐν μέσῳ ἐσωτερικῶν ἀνωμαλιῶν μεταδίδεται ἡ εἰδησις μερὶ τῆς ἔκρηξεως τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ πνεῦμα τοῦ διαδόχου εὐρίσκει ἀμέσως τροφήν. Ἐν Μονάχῳ ἰδρύεται φιλελληνικὸς Σύνδεσμος ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Θειρεσιού. Ὁ Λουδοβίκος συνεργάζεται μετ' αὐτοῦ ἐντατικῶς, διότι θεωρεῖ τὴν Ἑλλάδα τὴν «Πατρίδα παντὸς ὠραίου», τὴν «Πατρίδα τῶν θαυμασιῶν μεγάλων ἡρώων» καὶ ἐπιδοκιμάζει τὸν τίτλον μιᾶς φυλλάδας, καταδικασθείσης ὑπὸ τοῦ Μέττερνιχ «ἢ ὑπόθεσις τῶν Ἑλλήνων, ὑπόθεσις τῶν Γερμανῶν». Εἰς πολλὰ ἴδια ποιήματα ἐμπνέει θάρρος εἰς τοὺς μαχομένους, εἰς ἃ εὐρίσκονται καὶ περικοπαὶ ὡς ἡ ἐπομένη «ὅπως ἐνίκησατε τοὺς Πέρσας ἔτσι καὶ τοὺς Τούρκους θὰ νικήσετε». Ἀλλὰ πλὴν τῶν λόγων μόνον αὐτῶν καὶ πολεμοφόδια καὶ χρήματα πολλὰ ἀποστέλλονται.

Οὕτω παρακολουθῶν μετὰ ὑψίστου ἐνδιαφέροντος τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, ἀναλαμβάνει τῷ 1825, ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς του, τὸν θρόνον. Εἶναι τόσο εὐλοκρηνῆς ἢ δια τὴν Ἑλλάδα ἀγάπη του, ὥστε προτιμᾷ νὰ θυσιάσῃ ἑδαφικὰς διεκδικήσεις τῆς Βαυαρίας, ἅτινας δὲν ἐπιτυγχάνει, διότι ἀντιδρᾷ εἰς αὐτὰς ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Αὐστρίας Μέττερνιχ, ὅστις πρὸς στήρηξιν τοῦ ἀπολυταρχικοῦ καθεστώτος προσπαθεῖ νὰ καταπατήσῃ οἰανδήποτε ἐπαναστασιν καταπιεζομένων λαῶν κατὰ τῶν κυριάρχων των, ὅπουδήποτε προσερχόμενῃν, φοβεῖται τὸν Λουδοβίκον ὡς πολὺ φιλελεύθερον ὑποστηρίζοντα τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα, διὰ τὸν ὁποῖον εἶχεν εἶπει, ὅτι «μετὰ τὴν πάταξιν τῆς ὑπὸ τὸν Ναπολέοντα δουλείας, οὐδὲν εὐχομαι θερμώτερον παρὰ τὴν τελικὴν νίκην τῶν Ἑλλήνων».

Ἀποτυχῶν ὁ Λουδοβίκος εἰς τὰς διεκδικήσεις αὐτὰς ἐπανέρχεται ἐκ Βιέννης εἰς Μόναχον καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι εὐγενεῖς καὶ κλήρος δὲν συμμετέχουν πολὺ ἀποτελεσματικῶς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἔρανον, ἀνεφώνησεν «Οἱ ἄτιμοι οἱ παπᾶδες! Ξεύρω τρόπον νὰ τοὺς ἐξαναγκάσω!» Παρακινεῖ ὡσαύτως πολλοὺς βαυαροὺς ἀξιοματικούς νὰ φύγουν πρὸς διάθεσιν τῶν ὑπηρεσιῶν των καὶ οὕτω πράγματι ἀναχωροῦν ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην φῶν Χάϊδερ δι' Ἑλλάδα. Ἡ πτώσις τοῦ Μασολογγίου καὶ ἄλλα κατορθώματα εὐρίσκουν ἀπήχησιν εἰς ποιήματά του.

Εἰς τοὺς χοροὺς τοῦ Βασιλικοῦ θεάτρου δὲν λείπει ποτὲ ὁ ἑλληνικὸς χορὸς, καὶ ὁ βασιλεὺς διατάσσει ὅπως Ἕλληνες γίνονται δεκτοὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν τοῦ Μονάχου, μετὰ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Δημήτριος Μπότσαρης. «Εἰς τὸν 15ον αἰῶνα ἡ Εὐρώπη ἔλαβε κλασσικὴν μὀρφωσιν ἀπὸ τοῦ προγόνου των. Τώρα εἰς τὸ 19ον ἄς λάβουν μὀρφωσιν ἀπὸ ἡμᾶς. Εἶναι ἕν αἰσθημα εὐτυχίας, νὰ δεικνῆ τις μετὰ ἀπὸ αἰῶνας εὐγνωμοσύνην εἰς αὐτοὺς» λέγει ἑρμηνεύων τὴν διαταγὴν του ταύτην.

Εἰς τὸν ἕν ἔτει 1828 ἐκρηγέντα μετὰ Ρωσίας καὶ Τουρκίας πόλεμον βλέπει γλήγορον τὸ τέλος καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. «Ὅτι ἡμουν ὁ πρῶτος ἀρχων, ὅστις ὁπεστήριξεν ἔργοις καὶ λόγοις τὴν ὑπόθεσιν αὐτῶν, μετὰ καθιστᾷ εὐτυχῆ. Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος πολὺ πρὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος, μὸ εἶναι ζήτημα αἰσθημάτων, ὡς διαδόχου καὶ βασιλέως». Ἡ εἰρήνη τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐπιφέρει τὴν συζήτησιν διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐλευθέρου κράτους. Ἦδη γίνεται λόγος περὶ τῶν ἐκ Λονδίνου ἐνεργειῶν περὶ ἔξυρσεως ἀρχοντος διὰ τὸ νέον κράτος ἐκ τῶν βασιλικῶν οἰκογενειῶν τῆς Εὐρώπης. Ὁ Λουδοβίκος ὅθεν θεωρεῖ ὅτι οὐδεὶς θὰ ἦτο καταλληλότερος παρὰ ἕν μέλος ἐκείνης τῆς οἰκογενείας, ἥτις παρέσχε εἰς τὸ παρελθόν τόσα δειγμάτια τῆς ἀπολύτου ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Προτείνει τὸν ἀδελφὸν του Κάρολον, ὅστις ὁμοῦ δὲν ἀποδέχεται. Οὕτω ἀποφασίζει ὁ βασιλεὺς νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἐπὶ τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Ὄθωνος, ὃν καὶ ὁ Φείρειος ἤδη εἶχεν ὑποδείξει. Ἡ συνθήκη τοῦ Λονδίνου τῆς 7ης Μαΐου 1832 ἀναγνώρισαν τὸν 17ετῆ Ὄθωνα Βασιλέα τῶν Ἑλλήνων. Ὁ ἴδιος ὁ Ὄθων ἀντιλαμβάνεται πλήρως, ὅτι «τὸ ἐπάγγελμα ν' ἀνορθώσῃ τις ἕν τόσο ἡρωϊκὸν ἔθνος εἶναι πράγματι μεγαλειώδες», ἕν τούτοις ἀτενίζει τὸ μέλλον μετὰ τινος

φόβου, ἔάν θὰ εἶναι εἰς θέσιν ν' ἀνταποκριθῆ πλήρως πρὸς τὴν ἀποστολὴν του. Λόγῳ μὴ ἐνηλικίσεως διορίζει ὁ Λουδοβίκος ἀντιβασιλείαν, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ αὐτῆς τὸν ἴδιον ὑπουργόν του Κόμητα Ἀρμανοπεργ. Λέγει δὲ εἰς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ὄθωνος ἐκ Μονάχου «Σὰς ἐμπιστεύομαι τὸν υἱόν μου. Ὅ,τι ἐναποθέτω εἰς χεῖρας σας, δὲν εἶναι μόνον προσωπικὸν μου ἐνδιαφέρον, εἶναι καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Βαυαρίας, καὶ κοσμοῖστορικῆς σπουδαιότητος».

Ὁλίγον μόνον ἀργότερον μανθάνει, ὅτι ἡ Ἀγγλία καὶ Γαλλία διεξαγάγουν διαπραγματεύσεις μετὰ τὴν ἀντιβασιλείαν μετὰ σκοπὸν νὰ παντρεύσουν τὸν Ὄθωνα μετὰ μίαν κόρην τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας. Γράφει ἀμέσως εἰς αὐτὸν, ὅπως ἐντελὴ τὴν προσοχὴν του καὶ δὲν ἀφήσῃ τὰς δυνάμεις νὰ ἐξασκήσουν ἀποκλειστικὴν καὶ μονομερῆ μόνον ἐπιρροὴν ἐπ' αὐτὸ καὶ τῆς πολιτικῆς του. Τοῦ συνιστᾷ δὲ ἰδιαιτέρως ἕν περιπτώσει καθ' ἣν θὰ ἤθελε νὰ προβῆ εἰς συνταξιν συντάγματός τινος, συμβουλευθῆ αὐτὸν προηγουμένως. Ἐπειδὴ δὲ διαφαίνεται, ὅτι ὑπάρχουν διαφορῶναι μετὰ τῶν μελῶν τῆς ἀντιβασιλείας, γράφει «οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ παραμελῶσιν Ἕλληνες, καὶ νὰ μὴ ἐκγερμανισθῶσι. Ἑλλ' εἶναι δύσκολον νὰ κυβερνήσῃ τις μίαν χώραν, τῆς ὁποίας οἱ 600000 κάτοικοι εἶναι σχεδὸν ὅλοσχερῶς πτωχοὶ καὶ τῶν ὁποίων ὁ τόπος εἶναι ἡμικατεστραμένος».

Τὴν 1ην Ἰουνίου 1835 ἀναλαμβάνει αὐτοπροσώπως ὁ Ὄθων τὸν ἑλληνικὸν θρόνον, καὶ καθὼς καὶ ὁ διάδοχος τῆς Βαυαρίας εὐρίσκεται εἰς ἡλικίαν νὰ ἡμπορῆ ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὸν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του, ἀποφασίζει ὁ Λουδοβίκος νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ τόσο ἐπιθυμητὸν ταξίδιον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Δι' Ἰταλίας καὶ Κερκύρας φθάνει ἀεροπλοϊκῶς εἰς Πειραιᾶ, Μεγαλειώδης ὑποδοχὴ τὸν ἀναμένει, τὴν δὲ νύκτα ὅλα τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα εἶναι φωταγωγημένα. Μετ' ἀγάπη τὸν ὑποδέχεται ὁ Ὄθων, ὁ ὁποῖος ἂν καὶ αὐτὸς ἤδη βασιλεὺς, εἶναι πρόθυμος ν' ἀκούσῃ ὅλας τὰς συμβουλὰς τοῦ πατρὸς του. Ἀντιλαμβάνεται ἐδῶ ὁ Λουδοβίκος πόσον ἐφθασεν ἕν καιρῷ, διότι ἂν καὶ ὁ Ὄθων ἔχει ὄλην τὴν καλὴν διάθεσιν, ἕν τούτοις τοῦ λείπει ἡ ἀποφασιστικότης. Δέχεται δριμύτας παρατηρήσεις, τακτοποιοῦνται καὶ κανονίζονται ζητήματα, ἀντικαθιστῶνται διάφορα πρόσωπα, ἅτινα ἐπὶ ἀντιβασιλείας εἶχον ἀναλάβει προέχουσας θέσεις οὐχὶ πάντοτε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ τόπου. Ὁ ἴδιος ὁ μόνάρχης ἐκλέγει τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον μέλλουσι ν' ἀνεγερθῶν τὰ ἀνάκτορα, τῶν ὁποίων τὰ σχέδια καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀναλαμβάνουν οἱ ἀρχιτέκτονες Γκαίρτνερ καὶ Κλέντσε. Οὕτω τῶν οὐσιοθεστῶρων προβλημάτων κανονισθέντων, ἀρχεται ἡ περιοδεία ἀνά τὴν Ἑλλάδα. Μετὰ τὸν Θουκυδίδην ἀνά χεῖρας ἐπισκέπτεται ὁ Λουδοβίκος ὅλους τοὺς ἀρχαιολογικοὺς τόπους. Παντοῦ ὅπου περνᾷ, τὸν ὑποδέχονται οἱ κάτοικοι μετὰ μυστιῆς. Ἐντύπωσιν τοῦ κάνει πόσον οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὠραῖοι, καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες παρὰ τὸν μακροχρόνιον ζυγὸν δὲν ἔχασαν οὔτε ἐπ' ἐλάχιστον τὸ οἶσθημα τῆς τιμῆς καὶ τὴν τὴν τὴν μεγαλοπρέπειαν εἰς τὰς κινήσεις των. Τὸ ἕνα ποίημα διαδέχεται τὸ ἄλλο. Τέλος τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1836 ἀναχωρεῖ ἐξ Ἑλλάδος μετὰ τὸ αἶσθημα τῆς ἰκανοποιήσεως, ὅτι ἠσκησεν ἀγαθὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ του, ἀλλὰ καὶ μετὰ σχετικὴν ἐπιφυλακτικότητά διὰ τὸ μέλλον λόγῳ τῆς νεότητος καὶ ὀρισμένων ἐλαττωμάτων τοῦ Ὄθωνος.

Ἡ ἀγγλικὴ πολιτικὴ προσπαθεῖ μετὰ κάθε τρόπον νὰ ἐπιτύχῃ παραχώρησιν τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου. ἵνα χρησιμοποιήσῃ τὸν βασιλέα καλλίτερα διὰ τὰ ἰδικὰ της σχέδια. Ἐν τῷ μετὰ καὶ ὁ Καλλέργης ὑγείται ἐπαναστάσεως, κατὰ τὸν τῆς ὁποίας ὁ Ὄθων συγκαλεῖ ἔθνοσυνέλευσιν. Καὶ διὰ τὰ γεγονότα αὐτὰ ἀκόμη εὐρίσκει ὁ Λουδοβίκος λόγια ἰκανὰ νὰ καταπραῦνῃ τὸν υἱόν του, καὶ τὸν συμβουλεύει νὰ φανῆ διαλλακτικὸς. Συνιστᾷ ὁμοῦ ἐντόνως, ὅπως εἰς τὸν συνταγματικὸν χάρτην εἶναι προσεκτικὸς, διότι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος πρὸ ὀλίγων μόνων ἔιδῳ ἀπέρριψε τὴν δουλείαν καὶ ὡς ἐκ τούτου πολιτικῶς ἀκόμη εὐρίσκει εἰς ἐπίπεδον ἀρκετὰ πρωτόγονον. Ὅπως δὲ καὶ ἡ Βασίλισσα Ἀμαλία γράφει εἰς τὸν πνευθερὸν της «μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θὰ ὑπερικήσωμεν τὴν κρίσιν», οὕτω μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν ὀρισμένων ἀπαιτήσεων τῶν ἐπαναστατῶν, τῆς ἀπομακρύνσεως διαφόρων Βαυαρῶν τῆς πολιτικῆς ζωῆς καὶ τὴν παραχώρησιν τοῦ συντάγματος, ἐπανέρχεται ἡ ὁμαλότης.

Ὁ Λουδοβίκος εἶναι εὐτυχῆς νὰ ἡμπορῆ νὰ φιλοξενῆ κυρίας τῆς τιμῆς τῆς αὐτῆς τῆς Ἀμαλίας εἰς τὸ Μόναχον. Οὕτω ἐνθουσιάζεται μετὰ τὴν καλλονὴν μιᾶς ἐξ αὐτῶν, τῆς Αἰκατερίνης Μπότσαρη τὴν ὁποίαν ἀποκαλεῖ «τὴν ὠραιότεραν γυναῖκα ποῦ ἔζησεν ποτὲ ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς γῆς». Ἐπιφορτίζει ἀμέσως τὸν ζωγράφον Στίβερ νὰ κάμῃ μίαν προσωπογραφίαν της, ἥτις καὶ εἶναι τὸ καλλίτερον δημιούργημά του.

Ἐν τῷ μεταξύ, παρερχομένης καὶ τῆς ἡλικίας του, παραιτεῖται ὁ Λουδοβίκος διὰ λόγους οὓς δὲν ἔχομεν χῶρον νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα τῷ 1848, τοῦ θρόνου ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του Μαξιμιλιανοῦ. Δὲν πούει ὅμως νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὰς τέχνας — καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ὅταν ἐπισκέπτετο τὰς Ἀθήνας ἦτο ἐγγεγραμμένη ἐπὶ μιᾶς ἀψίδος ἢ φράσις: «εἰς τὸν Λουδοβίκον τὸν Α', τὸν πλέον εὐγενῆ φιλέλληνα». Τώρα θέλει νὰ ἀποδείξῃ αὐτὸν ἄξιον τοῦ τίτλου τούτου, καὶ ἀποφασίζει νὰ ἐγείρῃ ἐν Μονάχῳ μνημεῖον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Γλυπτοθήκης θὰ ἀνεγείρῃ μιᾶν μεγάλην οἰκοδομήν, ὡς εἶδος Προπυλαίων, καὶ θὰ παρουσιάσῃ διὰ εἰκόνων καὶ ἀναγλύφων τὴν συμμετοχὴν τῆς Βαυαρίας εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν ἔτει 1862 ἔχει περατωθῆ ἡ ἐργασία αὕτη, τὴν ὁποίαν σήμερον ὅλοι θαυμάζουν ἅμα ἐπισκέπτονται τὸ Μόναχον. Ἦτο μοιραῖον ὅμως σχεδὸν συγχρόνως νὰ ἐγκαταλείπῃ ὁ Ὄθων τὴν Ἑλλάδα. Ἦτο πεπεισμένος ὁ Λουδοβίκος, ὅτι δὲν ἔξεδίδε τὸν Ὄθωνα ὁ ἑλληνικὸς λαός, ἀλλὰ αἱ μηχανορραφαὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων. «Ὅταν ἔστειλα τὸν υἱόν μου εἰς Ἑλλάδα, δὲν ἔσκεπτόμην μόνον τὴν δυναστείαν μου, ἀλλὰ κυρίως τὸ καλὸν καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνου τοῦ κράτους, διὰ τὸ ὁποῖον ἀπὸ μικρῆς ἠσθάνομην τόσον ἐνθουσιασμένον». Ὅταν δὲ ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1867 ὁ βασιλεὺς Ὄθων, ἔχασεν πᾶσαν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἤμποροῦσεν ἀκόμη νὰ κάμῃ τι τὸ καλὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Καλλίτερον παντὸς ἄλλου μαρτυρεῖ τὰ πραγματικὰ αἰσθήματα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ φιλέλλητος ἢ ἴδια αὐτοῦ διαθήκη, ἣτις μετὰ τὸν θάνατόν του ἐπισυμβάντα τῇ 29ῃ Φεβρουαρίου 1868, ἠνεώχθη ὑπὸ τῶν ἀπογόνων του. Εἰς τὴν διαθήκην αὐτὴν ἦτο προσηρημένη μιᾶ ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς δυὸ του νεωτέρους υἱούς, εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς ἔλαγε νὰ μὴ ἐγείρουν διεκδικήσεις ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου. Προσθέτει δὲ «ὅταν ἐβοήθουν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ὅταν ἐκαιόμεν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν, δὲν ἔσκεπτόμην τὴν ἰδικὴν μου βασιλικὴν οἰκογένειαν, καὶ ἂν ποτὲ πλέον μέλος αὐτῆς δὲν φέρει εἰς τὸ ἔξῃς τὸ ἑλληνικὸν στέμμα, ὅμως εὐχομαι εἰς τὴν Ἑλλάδα πρόσθετον, εὐχομαι εἰς αὐτὴν ἐξαπλωσιν».

ΣΠΥΡΟΣ Κ. ΜΑΛΑΜΟΣ

ΑΘΗΝΑ

Στῆς μακρυνὲς τῆς γειτονιῆς
ἀργοδιαβαίνουνε ἡ νηὲς
τὰ κυκαρσσια τὰ ψηλὰ
πῶς τὰ χαϊδεύει ἀκάλα
τὸ ἀγεράκι . . .

Ἄπὸ τῆς γρίλλιας τῆς κλειστῆς
μὲ γιορτινὰ τῆς Κυριακῆς
χαμηλοβλέπουν κοπελιῆς
κρυφὸ μεράκι . . .

Εἶναι τὸ κάστρο τ' ἀψηλὸ
στὰ γιορτινὰ — μανεξεδιὰ
τὰ χρώματά του !
Τοῦτες τῆς ὥρες τῆς ἀργῆς
θέ νὰ χορεύουνε ξωθηῆς
στὰ θωματὰ του !

Ἄπὸ γαλάζιο οὐρανὸ
μέσα σὲ χρυσαφένιο φῶς
πῶς θὰ μεθύσω !
καὶ σὲ πλακιώτικη γωνιά
μὲ ρετσιναῖτο συντροφιά
θὰ τραγουδήσω !

Γιὰ τὴν ἀγάπη τὴν καλὴ
γιὰ τὸ φεγγάρι τάργυρδ
γιὰ σὲ Ἀθήνα μου χρυσεῖ
γιὰ τὸν ἀγύριστο καιρὸ !

Γιὰ μιὰ Πλακιώτισσα μικρὴ
γιὰ μιὰ γαζία σὲ ἀδλὴ
ὄλα τὰ χρόνια τὰ παληὰ
θάχω ἀπόψε συντροφιά.

ΝΙΚ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

Η ΣΚΕΨΗ ΜΟΥ

Τις ὥρες ποῦ τὸ βλέμμα μου στὸν οὐρανὸ βυθίζω
καὶ τῆς νυχτιᾶς τῆς μαγικῆς τ' ἀστέρια ἀντικρύζω
κι' ἡ θάλασσα τριγύρω μου βρῖσκεται ἀπλωμένη
σὲ σάνα τρέχ' ἡ σκάψη μου γλυκεῖα ἀγαπημένη.

Τέτοιες στιγμῆς νοιώθω βαθειὰ τὸν κόνο τῆς ἀγάπης
μ' αὐτὸ ποῦ νοιώθω γὰρ γιὰ σέ, ποτὲ δὲ θὰ τὸ μάθης.
Ἡ νύχτα ποῦ μυστήριον εἶναι πλημμυρισμένη
θὰ τὸ φυλάξῃ μυστικὸ, γλυκεῖα ἀγαπημένη.

Δ. Σ. ΣΟΥΤΖΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

Σταύρωσα τὰ χέρια
καὶ ψηλὰ τ' ἀστέρια
σιγολάμπουν πέρα
πάνω στὸν αἰθέρα,
φύλλα μουρουσιάζουν,
τὰ σκυλιὰ γαυγίζουν.

Τὸ νερὸ κυλάει
λὸς καὶ τραγουδάει
ἔρωτα τραγοῦδι

καὶ ἀπ' τὸ λουλοῦδι
πλημμυρίζει γύρω
ἄροιμ' ἀπὸ μῦρο.

Τὰ βατοράκια κράζουν
καίζουν καὶ φωνάζουν,
μέσα στὸ σκοτάδι
σήμερα τὸ βράδυ.
Σταύρωσα τὰ χέρια
καὶ κυττῶ τ' ἀστέρια.

ΝΕΜΟΣ ΑΝΕΜΗΣ

Η ΣΕΛΙΣ ΤΟΥ ΣΚΟΠΕΥΤΗ

Δῆμος Ἀθηναίων

Προσκληθεὶς νὰ δώσῃ κῆρος εἰς τοῦ Ἀστεως τὸν Δῆμον ὁ Γερῆνιος ὁ δρᾶσας ὡς σοφός κ' ὡς ἐπιστήμων, σθεναρῶς ἐνκαινιάζει νέαν δρᾶσιν φωτεινὴν στρατιώτης—ὅπως πάντα—στῆς Πατρίδος τὴν φωνήν.

Δέν περίμεν' ἡ Ἀθήνα νὰ τὴν εὖρη τέτοια τύχη μὴ περιόδος ἀνοίγῃ δημορχίας ἐκλεκτῆς . . . Ὁ Γερῆνιος ὡς τώρα σὲ τί ἔχει ἀποτύχει ; Καὶ σοφός, καὶ ἐπιστήμων, κ' ἐμπνευσμένος ποιητής.

Γιὰ τὸν Δήμαρχον ἐτοῖτον τί δέν ἔχετε νὰ λάτε ! Δέν ἀρκεῖ ὅτι τὸν Φάουστ μετεγλώτισεν τοῦ Γκαίτε, μὰ θυμᾶται καὶ ἀπ' ἐξω—μὲ μιά μνήμη τρομερὴ—καὶ τὸν Γκαίτε καὶ τὸν Λέσιγγ, καὶ τοὺς στίχους τοῦ Σουρῆ.

Πλὴν κ' αὐτῆς τῆς Πολιτείας τὴν ὀργάνωσιν τὴν ξέρει, σὲ Βουλὴν, σὲ Γερουσίαν διετέλεσεν ξεφτέρι. Κι' ἂν ζητεῖς καὶ ρητορίαν δίχως φράσεις περιτὰς στοῦ Γερῆνιου τὴν βρῖσκεις καὶ αὐτὴν τὰς ἀρετὰς.

Κι' ὅταν πρόπερσιν μὲ θάρρος καὶ πρὸς ἔκπληξιν ἡμῶν ἔγραψεν τὴν ἱστορίαν ὄλων τῶν Ἐπιστημῶν, Πανελλήνων τε καὶ ξένων διηρῶτα ἡ βοή ; — Τί ὑπάρχει ἐπὶ τέλος ποῦ αὐτὸς νὰ τ' ἀγνοῆ ;

Κι' ἡ αὐτὴ βοή βεβαίως σήμερον θὰ πῆ μὲ τόνον : — Ἐνας τέτοιος Ἄρχων πρέπει εἰς κοιτίδα Παρθενῶνων, μὲ ἀνάστημα τελείως ἱκανὸν νὰ ὑψωθῇ πρὸς τὸ ὄψος ποῦ μὲ δόρυ εἶχεν ἡ Παλλὰς στηθῆ.

Ἐ π ὶ ο ὅ ς

Ὁ Περ. Ἰάκ. ἐπέστρεψεν. Χαρᾶς βαρᾶτε τόνους. Πρέσβυς στήν Γῆν τῶν Ἰσπανῶν παρέμεινεν τρεῖς χρόνους, Πλὴν καθ' ἑμὴν ῥωμέικη κ' Ἰσπανικὴ συμβία γιὰ τρεῖς αἰῶνας θ' ἀνυμνῆ αὐτὴν τοῦ τὴν κρεσβεῖα.

Ὁ Περ. Ἰάκ. ἐπέστρεψεν μὲ ἔκφρασιν ὑποσάτη ἦλθεν καὶ πάλιν ἔτοιμος πρὸς δρᾶσιν ὄχι ἄγονον. Τοῦ δώσαν μεγαλόσταυρους πολλοὺς τὰ ξένα κράτη καὶ τώρα πλέον Grand' croix εἶναι εἰς τὸ τετράγωνον.

Ὁ Περ. Ἰάκ. ἐπέστρεψεν στῆς Κηφισιάς τὰ γέρι κ' ὁ Λέλτα ὁ Καμπούρογλου γιὰ τοῦτο ὑπερχαίρει ἐλπίζων πιά νὰ τυπωθῇ ἡ ἐκρεμοῦσα ἔτη μακρὰ περὶ Καμπούρογλου τοῦ Πέρ. Ἰάκ. μελέτη.

Ὁ Πέρ. Ἰάκ. ἐπέστρεψεν. Τὸ γεγονός εὐχάριστον τὸν ὑπεδέχθημεν κ' ἡμεῖς ὡς συνεργάτην ἀριστον κ' οἱ ἀναγνώσται καρτεροῦν ἀπὸ δικῆ μας στήλη νὰ λάμπῃ πάλιν τὸ καλὸν τοῦ Πέρ. Ἰάκ. κοντίλι.

Ὁ Πέρ. Ἰάκ. ἐπέστρεψεν στῆς Κηφισιάς τὴ βίλλα μᾶς φμιλεῖ γιὰ πρόσωπα ποῦ γνώρισεν ποικίλα, Ὁ Φράγκο πρῶτος φίλος του, μὰ κ' ὁ Πεταλὴν ἐπίσης κ' εἶχεν καὶ μὲ τὸν Νούντσιο τοῦ Πάππα διαχύσεις.

Ὁ Περ. Ἰάκ. ἐπέστρεψεν μὲ ὄψιν φωτεινὴν φίλοι μας πλέον ἐς αἶψα γίναν οἱ Ἰσπανοὶ καὶ ταῖς πρεσβεῖαις Πέρ. Ἰάκ. κ' ὁ Φράγκο κ' οἱ (Βουρβῶνοι) δοξάζουν τὸ Ῥωμέικο ποῦ τοὺς λαοὺς θαμβῶνει.

ΣΚΟΠΕΥΤΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΝΩΝ ΜΑΡΤΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΡΙΛΙΟΥ

- Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ παρελθόντος Μαρτίου ἡ ἐμπόλεμος κατάστασις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας παρέμενεν στάσιμος.
- Τὴν 3 ΜΑΡΤΙΟΥ ἦλθον εἰς Ἀθήνας ὁ Ἄγγλος ὑπουργὸς κ. Ἦντεν καὶ ὁ στρατηγὸς Ντήλ. Ὅτε δὲ οὗτοι ἐπανῆλθον τὴν 31 ΜΑΡΤΙΟΥ, ἐξεδόθη ἀνακοινωθὲν ὅτι συνωμίλησαν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως περὶ μὴ ἐπεκτάσεως τοῦ πολέμου ἐν τῇ Βαλκανικῇ.
- Τὴν 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, Ἡ Γερμανία κυρήσκει πόλεμον κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Γιουγκοσλαυίας. Ἐπικολοῦθησεν ἡ κάτωθι ἐξέλιξις τῶν γεγονότων :
- 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ Γερμανικὸς στρατὸς καταλαμβάνει τὴν Θεσσαλονίκην
- 18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἀυτοκτονία τοῦ πρωθυπουργοῦ Κοριζῆ.
- 20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ ἐν Ἡπειρῷ στρατὸς συνθηκολογεῖ μετὰ τῶν Γερμανῶν. Ὁ Βασιλεὺς κρατῶν τὴν προεδρίαν τῆς Κυβερνήσεως ἀνασχηματίζει αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἀντιπροεδρίαν τοῦ ναυάρχου Σακελαρίου.
- 21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἡ πρωθυπουργία ἀνετέθη εἰς τὸν κ. Ε. Τσουδερόν.
- 23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἐν Θεσσαλονίκῃ κυρήσεται ἡ λήξις τῶν ἐχθροπραξιῶν. Ἀναχωροῦν διὰ Κρήτην ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Κυβέρνησις του.
- 27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Εἰσοδος τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐν Ἀθήναις.
- 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἀφίξις τοῦ στρατάρχου Λισι εἰς Ἀθήνας.
- 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Σχηματίζεται κυβέρνησις ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τσολάκογλου.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΝΩΝ ΜΑΡΤΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΡΙΛΙΟΥ

- Τὴν 1ην ΜΑΡΤΙΟΥ ἡ Βουλγαρία προσεχώρησεν εἰς τὸ Τριμερὲς καὶ ἐπικολοῦθησεν ἡ εἰσοδος τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ.
- 19 ΜΑΡΤΙΟΥ. Συναντῶνται ἐν Κύπρῳ οἱ κ. κ. Ἦντεν καὶ Σαράτσογλου.
- 25 ΜΑΡΤΙΟΥ. Προσχώρησις τῆς Γιουγκοσλαυίας εἰς τὸν Ἄξονα. Ὁ Ἄξων δηλοῖ ὅτι δέν ἀξιοῖ τὴν διὰ σερβικοῦ ἐδάφους διέλευσιν στρατευμάτων του.
- 27 ΜΑΡΤΙΟΥ. Ἐπανάστασις ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ ἀνατρέπει τὸν Ἀντιβασιλέα καὶ τὴν κυβέρνησιν ἀνακυριεῖσά ἐνῆλικον τὸν Βασιλέα Πέτρον
- 29 ΜΑΡΤΙΟΥ. Ἀγγλοῖταλικὴ ναυμαχία εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον.
- 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἀυτοκτονεῖ ὁ Οὐγγρὸς πρωθυπουργὸς Τελέκυ. Οἱ Ἄγγλοι ἀποσύρονται ἐκ Βεγγάζης.
- 4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Διακοπὴ τῶν σχέσεων Σερβίας καὶ Οὐγγαρίας.
- 5 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἡ Οὐγγαρία ὑπὸ Γερμανικὸν ἔλεγχον.
- 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Οἱ Ἄγγλοι καταλαμβάνουν τὴν Ἄντις Ἀμπέμπα. Σύμφωνον φιλίας μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Γιουγκοσλαυίας. Ἀμοιβαῖα ὑποχρέωσις στάσεως φιλικῆς ἐν ἡ περιπτώσει ἡ μίᾳ ἢ ἡ ἄλλῃ περιπλακῇ εἰς πόλεμον.

7. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἡ Γιουγκοσλαβική Κυβέρνησις φεύγει ἐκ Βελιγραδίου. Οἱ Ἄγγλοι βομβαρδίζουν τὴν Σόφειαν.

8. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Οἱ Ἄγγλοι βομβαρδίζουν τὸ Κιελον καὶ οἱ Γερμανοὶ τὸ Βελιγράδιον.

15. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ κ. Νταρλάν υποβοηθεῖ τὴν διείσδυσιν τῶν Γερμανῶν ἐν Ἀφρικῇ.

18. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἀγγλικὴ δῆλωσις ὅτι ἂν βομβαρδισθοῦν αἱ Ἀθῆναι ἢ τὸ Κάιρον θὰ ἀρχίσῃ βομβαρδισμὸς τῆς Ρώμης.

19. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ Γερμανικὸς ραδιοφωνικὸς σταθμὸς βεβαιεῖ ὅτι ἡ Γερμανία τρέφει μέγαν σεβασμὸν πρὸς τὰς ἱστορικὰς καὶ ἀξιολόγους ἑλληνικὰς τοποθεσίας ὥστε δὲν ὑπάρχει καμμία πρόθεσις νὰ βομβαρδισθοῦν αἱ Ἀθῆναι.

21. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ὁ Γιουγκοσλαβὸς Βασιλεὺς καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς τοῦ φθά-
νουν εἰς Ἱερουσαλήμ, τῆς Γιουγκοσλαβίας ἐδρικομένης ὑπὸ γερμανικὴν κα-
τοχήν.

27. ΑΠΡΙΛΙΟΥ. Ἐν Ἀμερικῇ παρατηρεῖται ἀντίδρασις κατὰ τῆς φιλοπολέ-
μου πολιτικῆς.

Ἡ Τουρκία συνάπτει νέας ἐμπορικὰς συνθήκας μὲ τὴν Οὐγγαρίαν καὶ τὸ Ράιχ.

Εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Καίτης ὁψώθη ἡ Ἰταλικὴ καὶ ἡ Μαυροβουνιακὴ σημαία.

ΑΝΝΑ Ν. ΛΕΒΙΔΗ

Τὴν πρωτὴν τῆς 29ης Ἀπριλίου 1941 ἐτάφη ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῶν Ἀθηνῶν ἡ ἐρτίμος κυρία Ἄννα Ν. Λεβίδη, κόρη τῆς παλαιᾶς ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας Δεμερτζή, σύζυγος τοῦ ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων ἑλλήνων κ. Νικολάου Δ. Λεβίδη, μήτηρ τοῦ κ. Δημητρίου Λεβίδη καὶ τῆς κυρίας Μαρίας Ν. Λεβίδη.

Κατὰ τὴν ταφήν τῆς ὁ σεβαστὸς καὶ ὑπέργητος πολιτικὸς ἀνὴρ Νικόλαος Λεβίδης, δὲν ἠδυνήθη διὰ λόγους ὑγείας, νὰ παραρευθῇ, ἀλλὰ παραμένει ἐν τῇ σέβει τοῦ ἀνεκδήλου θρησκ. τῆν ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη συμβίωσιν μετὰ τῆς ὡραίας τῆν μορφῆν καὶ τὴν ψυχὴν ἀθηναίας ἀρχόντισσας, τὴν ὁμοίαν ἑλῆ ἢ ἀθηναϊκῇ κοινωνίᾳ ἑσπέρως ἀπείρωσ, ὃ δὲ κῆμος τῶν πτωχῶν τὴν ἐθεώρη ὡς ἐνοσφίον τῆς φιλανθρωπίας.

Ἡ σιληρὰ μοῖρα ἐπεφύλασεν εἰς τὸν Νικόλαον Λεβίδην νὰ δεχθῇ τὸ πλῆγ-
μα αὐτὸ καὶ εἰς ἡλικίαν 92 ἐτῶν νὰ ἀπολέσῃ τὴν πολύτιμον σάντροφόν του κα-
τὰ πολλὰ εἰρηνοτέρων του.

Ὁ ὕψιστος ὃ δίδων εἰς πλῆγματα ἀλλὰ καὶ τὴν παραμυθίαν, ἀς παρηγο-
ρήσῃ τὸν ἔλαχον ἑθνικὸν ἀνδρα, πρὸς τὸν ὁποῖον στρέφεται ἡ γενικὴ κοινωνικὴ
συμπόθεια διὰ τὸ βαρὺ του πένθος.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΖΟΥΖΟΥΛΑΣ

Αἰφνιδίως ἀπεβίωσεν ὁ πολιτευτὴς Κορινθίας Ἀπόστολος Ζούζουλας. Ὁ θάνατός του βαθυτάτην ἐπροξένησεν συγκίνησιν ἐν Κορινθίᾳ ὑπὲρ τῆς ὁποίας τόσοσ ἐμόχθησεν ὁ Ἀπόστολος Ζούζουλας ὡς βουλευτῆς καὶ σιενὸς συνεργάτης τοῦ δειμνήστου Τσαλδάρη. Ἀκολουθῶν τὰς εὐγενεῖς ἀρχὰς τῆς παλαιόθεν πολι-
τευομένης οἰκογενείας του, ὁ Ἀπόστολος Ζούζουλας ὑπῆρξεν τύπος καὶ ὑπο-
γραμμὸς τιμῆς καὶ φιλοπατρίδος πολιτευομένου. Τὰ πολλαπλὰ δὲ χαρίσματα
του τὸν καθίσταν ἐξ Ἰσοῦ ἀγαπητὸν καὶ ἐν Ἀθῆναις ἐνθα τὸ μέγαρον Ζούζουλα
ἐπὶ ἔτη μακρὰ ἐφιλοξένη συχνὰ τὴν Ἀθηναϊκὴν κοινωλίαν, καὶ συντελοῦσης τῆς
ἀληθμονήτου Κυρίας Ἐλένης Ζούζουλα — συζύγου τοῦ μεταστάντος — ἀπὸ τὰς
αἰθούσας τοῦ μεγάρου αὐτοῦ ἐδίδαντο συχνὰ κατευθύνσεις εἰς κινήσεις καλλι-
τεχνικὰς καὶ φιλανθρωπικὰς. Οἱ «Νεοὶ Δρόμοι» συλλυποῦνται βαθύτατα τὴν οἰ-
κογένειαν Ζούζουλα.

ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

(Α Θ Η Ν Α Ι, 84 Λεωφόρος Φρανκλίν Ρόζεβελτ Ἀριθ. τηλ. 32633)

*Ἰδρυθεῖσα ἐκ τῶν Συνδέσμων Βιομηχάνων καὶ τοῦ Συνδέσμου
τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀνωτέρων Ἑταιρειῶν*

Σκοπὸς τῆς Σχολῆς εἶναι ἡ διὰ τακτικῶν μαθημάτων καὶ διαλέ-
ξεων εἰδικὴ μετεκπαίδευσις τῶν στελεχῶν τῆς Βιομηχανίας, Βιοτεχνίας
καὶ τῶν πρὸς αὐτὰς συγγενῶν παραγωγικῶν κλάδων, διὰ τῆς περὶ τῆς
γενικωτέρας οἰκονομικῆς, νομικῆς καὶ τεχνικῆς μορφώσεως, πρὸς ἐξό-
ψωσιν τῆς ἐν γένει ἐπαγγελματικῆς ἱκανότητος αὐτῶν.

Ἡ Σχολὴ λειτουργεῖ βάσει τοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1940

Πρόεδρος Διοικητικοῦ Συμβουλίου Ἐβερταρμενιάνῳσ Χαρτέλασος.

Ἀντιπρόεδρος Ἀνδρέας Χαρτέλασος.

Μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου: Εὐάγγελος Ἰατρίδης, Μιχ. Ρινόπουλος,
Λουκάς Κανακάρης Ροῦφος, Ἰωάννης Τερζάκης, Ἀντώνιος Φιξ.

Ἡ φοίτησις πρὸς ἀπόκτησιν πιστοποιητικοῦ σπουδῶν εἶναι δωρεάν.

Ἡ φοίτησις πρὸς ἀπόκτησιν πτυχίου εἶναι τριετής.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἑλλήνων Βιομηχάνων καὶ Βιοτεχνῶν διὰ τῆς ἐπὶ ἀριθ.
5137 τῆς 30 Ἀυγούστου 1940 ἀποφάσεως αὐτοῦ ἀναγνωρίζει εἰς τὸ πτυχίον τῶν
ἀποφοίτων τῆς Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν, τὴν ἀξίαν πτυχίου ἀνωτέρας
Σχολῆς.

Εἰς δὲ τὸ πιστοποιητικὸν σπουδῶν τὴν ἀξίαν πτυχίου μέσης σχολῆς.
Ὁ Σύνδεσμος Βιομηχάνων ἀναγνωρίζει εἰς τὸν κάτοχον τοῦ πτυχίου ἢ τοῦ
πιστοποιητικοῦ, τὸ δικαίωμα δικῶς βασίως κρινεταί ἢ προαγωγῆς του ἐν τῇ ἐπιχει-
ρήσει εἰς ἡν ἐργάζεται, προτιμᾶται ὁ κάτοχος τοῦ πτυχίου ἢ τοῦ πιστοποιητικοῦ
ἀπὸ ἄλλου ὑπάλληλου ἔχοντα ἱκανότητα ἴσην. Τὸ αὐτὸ δὲ δικαίωμα ἀναγνωρί-
ζεται προκειμένου περὶ ἱσορισμοῦ εἰς βιομηχανικὰς ἢ βιοτεχνικὰς ἐπιχειρήσεις.
Ὁ κάτοχος τοῦ πτυχίου ἢ τοῦ πιστοποιητικοῦ προτιμᾶται ἄλλων ὑπαφίτων
ἴσης ἱκανότητος. Εἰς τὴν ἐνομήνην σελίδα ἐμφάνεται τὸ πρόγραμμα ἐλάσεως

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Μαθήματα 1ου έτους	Μαθήματα 2ου έτους	Μαθήματα 3ου έτους
Πολιτική Οικονομία Χημεία Λογιστική Έγκυκλοπαίδεια Δικαίου Βιομηχανική και έργατική νομοθεσία. Άγωση πολίτου Βιοτεχνική και Βιομηχανική Ιστορία.	Πολιτική Οικονομία Βιομηχανική Πολιτική. Όργανωσις Γραφείων. Έμπορευματολογία Έμπορευματολογική Μηχανολογία. Έγκυκλοπαίδεια του Δικαίου Δημοσιονομία (γενικών μέρους) Φορολογική νομοθεσία Βιομηχανική και έργατική νομοθεσία. Άγωση Πολίτου Κοινωνική Πολίτου.	Πολιτική Οικονομία Οικονομική Έπιχειρήσεων. Έμπορευματολογία Όργανωσις παραγωγής. Τελωνειακή νομοθεσία Δασμολογική νομοθεσία Λογιστική φορολογική νομοθεσία

Την διδασχὴν τοῦ μαθήματος τῆς Βιομηχανικῆς Πολιτικῆς ἀνέλαβον οἱ κ. κ. Ἐπ. Χαρίλαος καὶ Ἀνδρέας Χατζηκυριάκος.

Ἐν ἀρχῇ ἐκάστου ἔτους τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Σχολῆς θέλει καθορίζει καὶ σειρὰν διαλέξεων ἐκ μέρους διακεκριμένων παραγόντων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ τόπου. Ὡς καὶ διδακτικὰς ἐπισκέψεις ἐργοστασίων.

Ὡραὶ διδασκαλίας: Μεταξὺ 7-9 τοῦ ἀπογεύματος.

Ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἔτους.

Ἦνονται δεκτοὶ πρὸς ἐγγραφὴν ὑπάλληλοι ἐπιχειρήσεων καὶ ἄτομα ἐπιθυμοῦντα νὰ καταρτισθοῦν δι' ὑπηρεσίας ἐπιχειρήσεων.

Οἱ σπουδασταὶ τῆς Σχολῆς εἰς ἐκάστην ἐνιαυσίαν ἐγγραφὴν ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλουν δραχ. 100 ὡς δικαίωμα ἐγγραφῆς, καὶ δραχ. 500 ὡς διδάκτρα συνάμενα νὰ καταβληθῶσιν εἰς δύο δόσεις.

Ἐγγραφαὶ ἐνεργοῦνται καθ' ὅλα τὰ ἀπογεύματα ἀπὸ 4 μέχρι ὀγδόης καὶ ἡμισίας, εἰς τὰ ἐπὶ τῆς Λεωφόρου Φρανκλίν Ρόζεβελτ 84 γραφεῖα τῆς Σχολῆς.

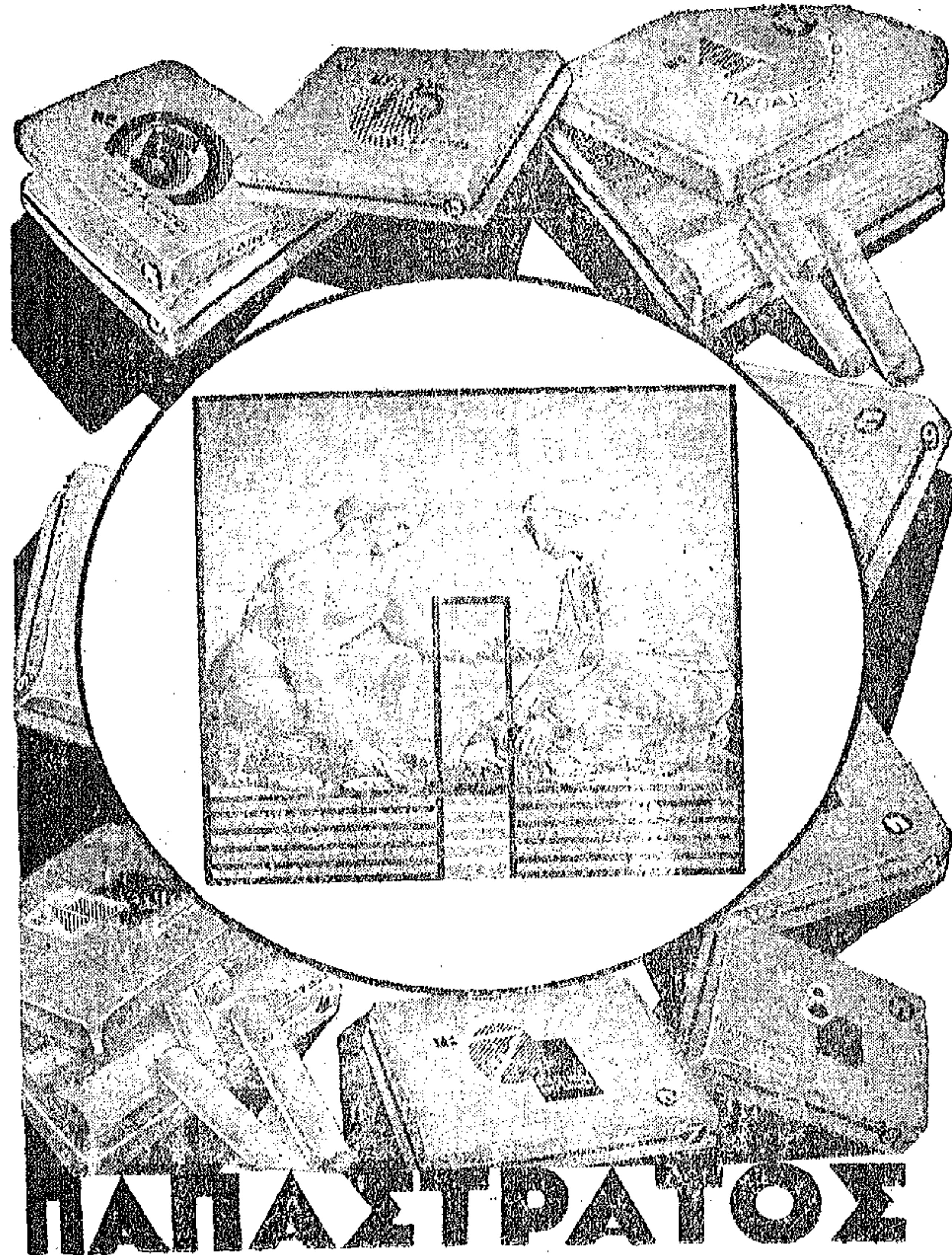
Α. Ε. ΕΛΛΗΝΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ "ΕΛΑΪΣ", ΝΕΟΝ ΦΑΛΗΡΟΝ — Τηλ. 44 - 361

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ:

Α) ΕΛΑΩΔΙΜΑ : α) Ἐξευγενισμένα : Ἐλαιόλαδον, Βαμβακέλαιον, Καρυδέλαιον, Ζωϊκὸν λίπος β) Ὑδρογανωμένα : Ἐλαιόλαδα, Βαμβακέλαια, Καρυδίνη, Ἰχθυέλαια. γ) Τυποποιημένα : «Ἐλαιόλαδον ἄγνον» Τύπος ἔλαιόλαδου πρὸς ἐξαγωγήν. «Φυσίνη» Ἄγνον φυτικὸν βούτυρον. «Φυσάλγη» ἀντικαθιστῶσα τὸ φρέσκον βούτυρον. «Στερεδλ» Μαγειρικὸν βούτυρον ἀπὸ ελαιστικῶς ἐξ ἔλαιολάδου. «Ἐλαῖς ΦΓΣ» Λευκὴ ἑλληνικὴ βρώμη συμπιεσμένη.

Β) ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ : α) Λινέλαια : Ὅμα, βρασμένα, διπλοβρασμένα, ραφινάτα, διπλοραφινάτα, λευκά, Stand-oil β) Ὄξιγόνον. γ) Λιπαρὰ καὶ στερεὰ ὄξια.

Γ) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ : Λινάλευρον, Βαμβακόπητα, Καρυδόπητα, Πίτυρα, βρώμης κ.λ.π.

ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΗΜΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Πατησίων 30 α | Τηλεγρ. Δ/σις «ΟΣΤΕΔΕΡΚΟ»
 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ: 'Οδ. 'Ορφάνος (Ρόδου) | ΤΗΛΕΦΩΝΑ: } 24.181 Γραφεία
 } 563.313 'Εργοστάσιον

Προϊόντα
 'Ενεργός αποχρωστικός άνθραξ δι' Ολιγοποιάν, 'Αμυλοσάκχαρον, Ζακ
 χαροποιάν, 'Ελαιουργίαν, Πυρηνελαιουργίαν, Σιτορελαιουργίαν κλπ.
 Κόλλαι, Σάπωνες, Λιπάσματα, Τροφαί ζώων.

ΜΕΤΑΞΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΕΙΟΝ
Η "ΧΡΥΣΑΛΙΣ,"
ΣΤΥΛ. Η. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Α. Ε.

Κεφάλαιον ολοσχερώς κατ'ήγον Δρ. 50.000.000
 Κεφάλαια 'Αποθεματικά » 19.000.000
 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: 'Εν 'Αθήναις (Ποδονίκτη) και έν Γουμένιστη (Μακεδονίας)
 ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΗ: Χονδρικής πωλήσεως Μητροπόλεως 18.
 ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ: Ταχυδρομ. Γράμματ. 68 Τηλεγρ. Μεταξοχουσαλις 'Αθήνας
 ΤΗΛΕΦΩΝΑ 'Εργοστ. Ποδονίκτη άρ. 81-951-81-952 'Αποθήκης 20-248
ΕΙΔΗ ΤΙΝΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΑΣ
 Κρέπ. Σιν— Φουλάρ— Ζωρζέτ— Κρεπόν— Μοροκαίν— Σατέν—
 Σεμιζιέ— Λατέν— Κλοκέ, 'Εμπριμέ.

Η ΕΡΓΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ
ΛΑΝΑΡΑ-ΚΥΡΤΣΗ ΣΙΑΚ Α. Ε.

Φέρει εις γνώσιν του κοινού, ότι ή ειδική επεξεργασία των ύφασμάτων
 κατά το σύστημα OXON SHRUNK την όποιαν συνάδελφος επιχείρη-
 σις εξαγγέλλει ότι μέλλει αυτή πρώτον έν 'Ελλάδι να εφαρμόσῃ επί των ύφα-
 σμάτων της, εφαρμόζεται ύφ' ήμών από το 1928 και εις αυτήν όφελε-
 ται ο λόγος ότι τά ύφάσματά μας ούτε μαζεύουν ούτε τσαλακώνουν, αποκτή-
 σαντα ούτω την άμέριστον και άνεπιφύλακτον εμπιστοσύνην και εκτίμησιν της
 πολυκλήτους ήμών πελατείας.

ΑΝ. ΕΛΛ. ΕΤ. ΧΗΜ. ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: Πλατεία Μητροπόλεως. Τηλέφωνον 30--145
 Εμπορική Δ/νσις και 'Εργοστάσια: έν ΠΕΙΡΑΙΕΙ (ΔΡΑΠΕΤΣΟΝΑ
 'Αριθμός Τηλεφώνου: 40 351

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΛΟΥΡΓΕΙΟΥ: 'Εαλοστίνες, Κοινά, Διαμυγέ, 'Αδιαφα-
 νείς (Μάσ) και Λείας 'Επιφανείς, 'Εάλινα είδη Οικοδομών: Φωταγω-
 γοί, Γούβλα, Πλαστικά, Κέρατοι.

ΕΘΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικά και 'Αποθεματικά Δραχ. 1.205.000.000
 Καταθέσεις (τῆ 31 Δεκεμβρίου 1940) » 11.496.000.000

Κεντρικόν Κατάστημα έν 'Αθήναις
'Υποκαταστήματα και Πρακτορεία εις όλην τήν 'Ελλάδα

• Η 'Εθνηκή Τράπεζα της 'Ελλάδος έτελεει πάσης φύσε-
 ως τραπεζικάς έργασίας και υπό έξαιρετικώς συμφέροντας
 όρους. Δέχεται δε καταθέσεις εις δραχμάς (εις πρώτην ζή-
 τήσιν, επί προθεσμία, διαρκείας και ταμειουτηρίου) με όλαν
 εύνοϊκά έπιτόκια.

Ειδικά ένοχία και συμφέροντες όροι δια τα έμβά-
 σματα και γενικώς τάς μετα της 'Ελλάδος συναλλαγάς των
 έν τῆ άλλοδαπή 'Ελλήνων. Η 'Εθνηκή Τράπεζα διατηρεί
 πλήρες δικτυον άνταποκριτών εις όλες τάς χώρας του έξω-
 τερικού, είναι δε άνταποκριτής έν 'Ελλάδι των μεγαλητέ-
 ρων ξένων τραπεζών.

ΑΝΩΝ. ΕΤ. ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Αριθμός Τηλεφώνου 35-404

Κεφάλαιον καταβεβλημένων Δραχ. 15.000.000
 'Αποθεματικά της ΕΘ)ΕΣ)ΕΒ » 10.910.000

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Ολιγοποιίας και Ολιγοκνευματοποιίας έν Καλάμαις.
 ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ 'Εν Καλάμαις— Λόγγα— Θούρια.
 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Ζυμών 'Αρτοποιίας έν Σταφίδος έν Καλάμαις
 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Παραγωγής τρογικών δέξων έν Παιραϊεί (όδός Θηβών)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ όδός Κολοκοτρώνη 11

ΑΝΩΝ. ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡ. ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΔΡΑ: ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ('Οδός Κοραή 1) — ΤΗΛΕΦ. 22 475

Μεταλλεία Νικελίου έν Λαρίμνη Λοκρίδος
 » Χρωματόχου Μεδήρου έν Λαρίμνη και Λούτσιω
 (Λοκρίδος) Λευκοχίθου έν Εόβοτῳ

ΤΥΠΟΓΡ. Ε. Τσινίκα και Δ. Τσουλάκη Σκουλενίου 1

TIME & YAAOY APX. 5